

ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΚΑΙΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ
ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ

Σχέδιο δίκαιης αναπτυξιακής μετάβασης των λιγνιτικών περιοχών

Υποστηρικτικό υλικό κειμένου δημόσιας διαβούλευσης - Διεθνείς βέλτιστες πρακτικές

17 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2020

Απολιγνιτοποίηση και μετασχηματισμός οικονομικού μοντέλου

Έχουμε αντλήσει την εμπειρία από 12 μεταβάσεις σε επτά ευρωπαϊκές χώρες

Γερμανία

- Ανάλυση του πλάνου απόσυρσης των ανθρακωρυχείων στη Δυτική Γερμανία
- Ανάλυση του πλάνου μετάβασης στην Ανατολική Γερμανία

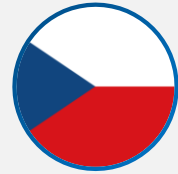
Σλοβενία

- Διαχείριση της Ενεργειακής Μετάβασης έως το 2025 με στροφή στην "πράσινη ενέργεια" και στη βιώσιμη ανάπτυξη

Ισπανία

- Ανάλυση του πλάνου μείωσης του άνθρακα στην παραγωγή ενέργειας από το 1990
- Μετασχηματισμός του ναυπηγείου της Navantia στη Ferrol σε κέντρο παραγωγής ανεμογεννητριών

Τσεχία

- Μετασχηματισμός δομής παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, υπέρ των ΑΠΕ, φυσικού αερίου και πυρηνικής ενέργειας

Ιταλία

- Κλείσιμο εργοστασίου της Embraco
- Κλείσιμο των μύλων χάρτου της Burgo
- Μετασχηματισμός διυλιστηρίων της ENI
- Επαναπροσδιορισμός περιοχής στο Rovereto

Ηνωμένο Βασίλειο

- Εκτεταμένη μείωση της χρήσης άνθρακα που προηγήθηκε του πλάνου της ΕΕ, με ταυτόχρονη ανάπτυξη ΑΠΕ

Πολωνία

- Σταδιακή απόσυρση ορυχείων με αρνητικά αποτελέσματα, καθώς στηριζόταν μόνο σε επιχορηγήσεις

Στο πλαίσιο της ανάλυσης πραγματοποιήθηκε συνέντευξη με τον CEO της LEAG, Helmar Rendez για να αντλήσουμε την εμπειρία του από την πορεία απολιγνιτοποίησης στην Ανατολική Γερμανία

Με βάση την εμπειρία από τα
εξεταζόμενα παραδείγματα:

Έξι είναι τα κύρια
συμπεράσματα που
προκύπτουν από την
ανάλυση της
Ευρωπαϊκής εμπειρίας

Το σχέδιο μετάβασης πρέπει να είναι οργανωμένο σε διακριτές φάσεις, με προκαθορισμένους στόχους και δείκτες μέτρησης απόδοσης

Η δημιουργία πύργου ελέγχου είναι απαραίτητη για τον συντονισμό και έλεγχο της πορείας υλοποίησης του έργου

Η οικονομική εξασφάλιση του ανθρωπίνου δυναμικού είναι κρίσιμη, μέσω συνταξιοδότησης, είτε μετεκπαίδευσης για την απορρόφησή τους

Απαιτείται ειδικό και διακριτό νομοθετικό πλαίσιο δίκαιης μετάβασης, με έμφαση στις διαρθρωτικές αλλαγές στις επηρεαζόμενες περιοχές και στα επενδυτικά κίνητρα

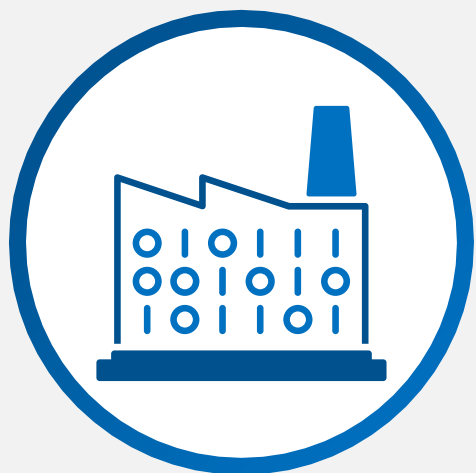

Η βελτίωση των υποδομών (φυσικών και ψηφιακών) υλοποιείται στην πρώτη φάση μετάβασης και λειτουργεί ως καταλύτης επενδύσεων

Η θέσπιση οχήματος ειδικού σκοπού συνίσταται ώστε η ιδιοκτήτρια εταιρία να μην επιβαρύνεται με την αποκατάσταση και διαχείριση γης

Η εμπειρία μας δείχνει πως τρεις είναι οι βασικοί πυλώνες μίας επιτυχημένης και ομαλής μετάβασης

Δυνατότητα μετατροπής της
περιοχής αναφοράς

Συνεργασία εμπλεκόμενων φορέων
(εθνικών, ευρωπαϊκών,
ιδιοκτήτριας εταιρίας)

Οικονομική υποστήριξη των
περιοχών και προσέλκυση
ιδιωτικών κεφαλαίων

Με βάση την εμπειρία από τα
εξεταζόμενα παραδείγματα:

Δυνατότητα μετατροπής της περιοχής αναφοράς

Παράγοντες επιτυχίας

Μετατροπή της περιοχής αναφοράς προς "συγγενή" χρήση

- Αποτελεί συνήθως την πιο αποτελεσματική επιλογή για την ομαλή επανένταξη της τοπικής κοινωνίας και αξιοποίησης του ανθρώπινου κεφαλαίου
- Παρέχει χρονικό περιθώριο επανεκπαίδευσης και συνταξιοδότησης εργαζομένων

Επαναπροσδιορισμός χρήσης της περιοχής

- Συνήθης επιλογή, η οποία υποστηρίζεται από τους Ευρωπαϊκούς θεσμούς
- Αναγνώριση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής ώστε να επιτευχθεί βιώσιμη μετάβαση

Παροχή επαγγελματικών και οικονομικών κινήτρων σε τοπικές επιχειρήσεις

- Παροχή κινήτρων για την απορρόφηση επηρεαζόμενων υπαλλήλων σε θέσεις σχετικού γνωστικού περιεχομένου (πχ. Οικονομικά κίνητρα μέσω κάλυψης μισθών, επανεκπαίδευση εργαζομένων για απορρόφηση από τις τοπικές επιχειρήσεις)

Δημιουργία και συντήρηση υποδομών

- Διευκόλυνση σύνδεσης των επηρεαζόμενων περιοχών για τη μετακίνηση αγαθών και εργαζομένων, ώστε να μειωθεί η επίπτωση στα επίπεδα ανεργίας και μετανάστευσης
- Αποτελεί ένα από τα πρώτα βήματα των πλάνων μετάβασης για τη διευκόλυνση προσέλκυσης επενδύσεων και προσβασιμότητας των κατοίκων των περιοχών

Μετασχηματισμός της ευρύτερης αλυσίδας εφοδιασμού

- Υποστήριξη άμεσων επανατοποθετήσεων και υπηρεσιών μετάβασης των επηρεαζόμενων εργαζομένων (πχ. μετεκπαίδευση, υποστήριξη ευρέσεως εργασίας)
- Δημιουργία οργανωμένου πλάνου μετεκπαίδευσης που θα συνάδει με τις κατευθύνσεις μετασχηματισμού των περιοχών

Με βάση την εμπειρία από τα
εξεταζόμενα παραδείγματα:

Συνεργασία εμπλεκόμενων φορέων, εθνικών, ευρωπαϊκών και της ιδιοκτήτριας εταιρίας

Παράγοντες επιτυχίας

Σχεδιασμός πλάνου μετάβασης

- Ολοκληρωμένος και ενδεδειγμένος σχεδιασμός του πλάνου μετάβασης, με προκαθορισμένους στόχους, πριν την έναρξη της απολιγνιτοποίησης

Συμμετοχή εθνικών και τοπικών φορέων στην περιφερειακή στρατηγική

- Χάραξη κοινής στρατηγικής για την προσέλκυση νέων επενδύσεων, με έμφαση στα ιδιωτικά κεφάλαια

Ειλικρινής και δομημένη επικοινωνία με τις τοπικές κοινωνίες

- Διάλογος και ενημέρωση των τοπικών κοινωνιών, με ανάλυση του πλάνου και τις νέες δράσεις και επενδύσεις για την ύπαρξη σύμπνοιας και αποφυγή καθυστερήσεων

Σχεδιασμός μέτρων κοινωνικής προστασίας

- Δημιουργία μέτρων προστασίας για τους επηρεαζόμενους εργαζόμενους κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, όπως προγράμματα επανεκπαίδευσης, εθελουσίας εξόδου ή επαναπρόσληψης από άλλα μέρη της εφοδιαστικής αλυσίδας
- Η αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης των εργαζομένων αυξάνεται όσο το αντικείμενο της εκπαίδευσης πλησιάζει τις ανάγκες της τοπικής αγοράς εργασίας
- Η εφάπαξ αποζημίωση σε πρώην εργαζόμενους αποδείχθηκε σε κάποιες περιπτώσεις αναποτελεσματικό μέτρο

Κοινή στρατηγική μεταξύ της ιδιοκτήτριας εταιρίας και των φορέων

- Συμμετοχή και συνεργασία της ιδιοκτήτριας εταιρείας με τους φορείς προκειμένου να υπάρχει μία αποτελεσματική μετάβαση ιδιαίτερα στον τομέα των επανατοποθετήσεων εργαζομένων και αναμορφώσεων γης

Με βάση την εμπειρία από τα
εξεταζόμενα παραδείγματα:

Οικονομική υποστήριξη των περιοχών και προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων¹

Παράγοντες επιτυχίας

Οικονομική υποστήριξη τοπικών κοινωνιών

- Υποστήριξη των τοπικών κοινωνιών με οικονομικά πακέτα για την κάλυψη του "χάσματος" που δημιουργείται λόγω της σταδιακής αποεπένδυσης
- Το κόστος της μη υποστήριξης της μετάβασης είναι δυνητικά μεγαλύτερο από το κόστος υποστήριξης

Υποστήριξη προγραμμάτων εργασιακής επανένταξης

- Διοχέτευση Ευρωπαϊκών και εγχώριων κονδυλίων από προγράμματα εργασιακής επανένταξης με σκοπό την επανεκπαίδευση των επηρεαζόμενων εργαζομένων

Πακέτα αποζημίωσης και πρόωρης συνταξιοδότησης

- Παροχή ειδικής βοήθειας στους εργαζόμενους με μικρότερες πιθανότητες επαναπρόσληψης λόγω ηλικίας ή κατάρτισης

1. Παραδείγματα φορέων χρηματοδοτικής υποστήριξης αποτελούν τα: EGF (European Globalization Adjustment Fund), ESIF (European Structural and Investment Fund), ERDF (European Regional Development Fund), ESF (European Social Fund), 2. Παραδείγματα κεφαλαίων: E3G, IDDRI, ETUI, Πηγή: IOBE, Ανάλυση Ομάδας ΣΔΑΜ

Συνολικό πλάνο μετάβασης από τη χρήση και εξόρυξη άνθρακα

Γενικό πλαίσιο

Από **665** χιλιάδες απασχολούμενους το 1957 μόνο 4.6 χιλιάδες συνέχιζαν το 2017 στο Ruhr και το Saarland

Οριστικό κλείσιμο των ορυχείων έως το **2018** λόγω ζημιογόνων χρήσεων

Συνολικό πλάνο μείωσης της χρήσης άνθρακα στο ενεργειακό μίγμα έως το **2038**

Σημείωση: Πλούσια βιομηχανική περιοχή, ελκυστική προς επενδύσεις

Πρωτοβουλίες

Επενδύσεις σε υποδομές βασικές για τη διασύνδεση με τις γύρω πόλεις

Πολιτική πρόωρης συνταξιοδότησης, υπηρεσίες κατάρτισης, επανεκπαίδευσης και επαναπασχόλησης μόνο για άμεσους εργαζομένους

Οργάνωση επιτροπής και σχεδίου δίκαιης μετάβασης, καθώς και σχετικής νομοθεσίας πριν την έναρξη της μεταβατικής περιόδου

Αποτελέσματα

Εισροή νέων διαφοροποιημένων επιχειρήσεων αλλά και παρεμφερούς βιομηχανίας χάρη στην ύπαρξη υποδομών

Απεμπλοκή της ιδιοκτήτριας εταιρίας από τη διαχείριση της αποκατάστασης των ορυχείων

Επιδότησεις άνθρακα περιόρισαν τις ευκαιρίες εκ νέου βιομηχανοποίησης

Έλλειψη οργανωμένου σχεδίου οδήγησε στη δημιουργία "περιττών" έργων

Συμπεράσματα

Η ύπαρξη υποδομών είναι κλειδί για την προσέλκυση βιομηχανιών και την αποφυγή μετανάστευσης

Η στρατηγική περιφερειακής ανάπτυξης **απαιτεί ισχυρό συντονισμό** μεταξύ ενδιαφερομένων φορέων

Οι υπηρεσίες μετάβασης και μετεκπαίδευσης πρέπει να **περιλαμβάνουν όλη την αλυσίδα εφοδιασμού**

Μετασχηματισμός της οικονομίας λιγνιτικών περιοχών με εστίαση σε ΑΠΕ, ανακαινίσεις κτιρίων και τουρισμό

Γενικό πλαίσιο

Η Γερμανία αποτελεί το **μεγαλύτερο χρήστη άνθρακα** στην Ευρώπη με ποσοστό συμμετοχής στην ηλεκτροπαραγωγή 34.1%, δεύτερο μετά τις ΑΠΕ με 36.8% (2017)

Η επιτροπή άνθρακα της χώρας τόνισε την **αποτυχία της Γερμανίας να πετύχει τους στόχους για μείωση ρύπων της ΕΕ**

Πρωτοβουλίες

Μελετά τα αποτελέσματα από διαφορετικά σενάρια σταδιακών καταργήσεων ΑΗΣ και ορυχείων με τη χρήση **μακροοικονομικών μοντέλων RMM¹**

Επενδύει €40 δισ. για πολιτικές συνοχής μέχρι το 2040

Επανεξετάζονται νέες χρήσεις γης σε περιοχές με πρώην ορυχεία για ανάπτυξη τουρισμού και συστημάτων ΑΠΕ

Αποτελέσματα

Αναπροσάρμοσε τους στόχους μείωσης των εκπομπών ρύπων από 40% το 2020 σε 55% το 2030

Παρατηρείται μείωση των απασχολούμενων στην εξόρυξη άνθρακα ακόμη και κατά 99% σε λιγνιτικές περιοχές από το 1950 έως το 2016

Συμπεράσματα

Η μεθοδική και **επιστημονική ανάλυση των εναλλακτικών χρήσεων γης** σε συνδυασμό με επαρκή χρηματοδότηση μπορούν να **ξεκλειδώσουν** πληθώρα επενδυτικών δραστηριοτήτων

Η απολιγνιτοποίηση στην Ισπανία είχε κυρίως πυροσβεστικό χαρακτήρα και λιγότερο μία ολοκληρωμένη στρατηγική

Γενικό πλαίσιο

Ισχυρή οικονομική εξάρτηση από την εξόρυξη στις περιοχές όπου συγκεντρώνεται η παραγωγή άνθρακα

Η συμμετοχή του άνθρακα στο ενεργειακό μίγμα μειώθηκε από ~25% το 2007 σε ~17% το 2014

Σημαντική μείωση της απασχόλησης τις τελευταίες δεκαετίες

- 45 χιλιάδες εργαζόμενοι στην εξόρυξη άνθρακα το 1990, μειώθηκαν σε ~2 χιλιάδες το 2017 και σε ~200 σήμερα

Πρωτοβουλίες

1995-2010:

- Αποζημίωση για απώλεια εργασίας και κίνητρα πρόωρης συνταξιοδότησης
- Υποστήριξη μετεκπαίδευσης
- Δημόσιες επενδύσεις σε υποδομές

2011-2018: Περιορισμός επιδομάτων και μελλοντικά πλάνα για τα ορυχεία

2016: Κυβερνητικό σχέδιο ενίσχυσης:

- €2.1 δισ. για κλείσιμο ορυχείων
- €0.25 δισ. προς μετασχηματισμό ορυχείων & υποστήριξη επιχειρήσεων

Αποτελέσματα

 Διαδηλώσεις και απεργίες στα ορυχεία λόγω της μείωσης της Κυβερνητικών Βοηθημάτων

 Τα μέτρα εστιάζονται περισσότερο στη σποραδική επίλυση του προβλήματος μέσω επιχορηγήσεων, παρά στην υποστήριξη επαναπροσλήψεων

 Περιορισμός της ανεργίας λόγω πρόωρης συνταξιοδότησης ~60% του εργατικού δυναμικού

Συμπεράσματα

Το μακροπρόθεσμο όραμα για την περιοχή είναι το κλειδί για τη διασφάλιση διαρκούς οικονομικής βιωσιμότητας έναντι **βραχυπρόθεσμων τακτικών προοπτικών** σε κάθε φάση του πλάνου

Αποτελεσματικά μέτρα πρόωρης συνταξιοδότησης για τους εργαζομένους μεγάλης ηλικίας

Επιτυχής μετασχηματισμός του ναυπηγείου της Navantia¹ στη Ferrol σε hub παραγωγής ανεμογεννητριών

Γενικό πλαίσιο

Μετά από την άνθηση του ναυτικού τομέα (60s), η περιοχή Ferrol πέρασε **δεκαετίες κρίσης (80s-00s)**

Τα εθνικά και περιφερειακά **σχέδια δεν ανταποκρίθηκαν στις προσδοκίες**, οδηγώντας σε ανεργία 12% στην περιοχή

Σε αυτήν την κατάσταση, η Navantia ανακοίνωσε το **κλείσιμο του ναυπηγείου της στη Ferrol**

Από **6 χιλιάδες** εργαζόμενους (90s), μόλις **2 χιλιάδες** παρέμεναν το 2012

Πρωτοβουλίες

Η περιφερειακή αρχή (IGAPE) αξιοποίησε την εμπειρία από τις αποτυχίες του παρελθόντος και ξεκίνησε μια **εκτεταμένη μελέτη κλάδων με προοπτικές ανάπτυξης** να εγκατασταθούν στην περιοχή

Η Navantia συμμετείχε **ενεργά στη διαδικασία**, εξετάζοντας τη μετατροπή των δραστηριοτήτων της στην περιοχή για τη διατήρηση του συνολικού πλούτου της περιοχής

Αποτελέσματα

Η Navantia μετέτρεψε μέρος των **δραστηριοτήτων της** στην περιοχή για την κατασκευή ανεμογεννητριών, έναν από τους τομείς που υπέδειξε η IGAPE

Τώρα η περιοχή της Ferrol θεωρείται **πρωτοπόρος της υπεράκτιας αιολικής βιομηχανίας**, η οποία απασχολεί αρκετούς πρώην εργαζόμενους στη ναυπηγική βιομηχανία

Συμπεράσματα

Επιτυχής μετατροπή του βιομηχανικού χώρου, διατηρώντας την απασχόληση

Επιτυχής στρατηγική η **επένδυση σε μια αλυσίδα εφοδιασμού υψηλού δυναμικού** που υπάρχει ήδη στην τοπική περιοχή και έχει υγιή προοπτική ανάπτυξης

1. Η Navantia αποτελεί κρατική επιχείρηση
Πηγή: Ανάλυση Ομάδας ΣΔΑΜ

Το κλείσιμο του εργοστασίου της Embraeco υποδεικνύει τους κινδύνους μετασχηματισμού χωρίς αξιόπιστους εταίρους

Γενικό πλαίσιο

Η Embraeco απασχολούσε ~500 εργαζόμενους το 2018 όταν ανακοίνωσε το κλείσιμο των εργασιών για μετεγκατάσταση της παραγωγής εκτός Ιταλίας

Πρωτοβουλίες

Η εκ νέου εκβιομηχάνιση της περιοχής συνδυαστικά με εξωτερικό συνεργάτη. Επιλέχθηκε η εταιρεία που πρότεινε το μεγαλύτερο πρόγραμμα πρόσληψης

Χρησιμοποιήθηκαν προγράμματα εθελουσίων εξόδων, πρόωρης συνταξιοδότησης και κίνητρα προσλήψεων προς εξωτερικές εταιρείες για τη μείωση του αντίκτυπου στην τοπική κοινωνία

Αποτελέσματα

Εθελούσιες εξοδοί και προγράμματα πρόωρης συνταξιοδότησης συνεισέφεραν στη μείωση των "δυσκολότερων" προς πρόσληψη υπαλλήλων

Εξωτερικές επαναπροσλήψεις σχεδιάστηκαν προσεκτικά για την κατανομή των επηρεαζόμενων υπαλλήλων

Ο μετασχηματισμός της περιοχής δεν πέτυχε διότι ο εταίρος δεν επένδυσε σε εγκαταστάσεις στην περιοχή

Συμπεράσματα

Η επαναπασχόληση των εργαζομένων περιλαμβάνει **ένα συνδυασμό διαφόρων μέτρων** που βασίζονται στην επανα-απασχολησιμότητα των εργαζομένων

Οι προσεκτικά σχεδιασμένες **εξωτερικές προσλήψεις** μπορεί να προβούν πολύτιμες

Αποφυγή επιλογής αναξιόπιστων εταίρων ακόμη και εάν υπάρχει συμφωνία σε θέματα μαζικών προσλήψεων

Το κλείσιμο των μύλων της Burgo αποτελεί θετικό παράδειγμα στη διαχείριση υπαλλήλων και προμηθευτών

Γενικό πλαίσιο

Η Burgo το 2005 έπρεπε να αντιμετωπίσει τη **μετατροπή / κλείσιμο ~ 30% των μύλων χαρτιού** της λόγω πτώσης της αγοράς χαρτιού (μιλιμετρέ)

5 περιοχές επηρεάστηκαν: Marzabotto ('06), Mantova ('13), Chieti ('08), Avezzano ('14) και Verzuolo ('17)

Περίπου **1.000 άμεσοι εργαζόμενοι** επηρεάστηκαν συνολικά

Πρωτοβουλίες

Πώληση 3 μύλων και μετασχηματισμός 2

Στρατηγική προμηθευτών για την **ελαχιστοποίηση της εξάρτησης** από έναν μύλο

Προοδευτική μείωση των προμηθευτών με την πάροδο του χρόνου για μείωση της επίδρασης στο κλείσιμο

Εσωτερικοποίηση δραστηριοτήτων (π.χ. καθαρισμός) με την πρόσληψη εργαζομένων προμηθευτών

Αποτελέσματα

👍 Ο μετασχηματισμός των μύλων απασχολούσε ένα μέρος των επηρεαζόμενων προμηθευτών

👍 Η προοδευτική μείωση των προμηθευτών συνέβαλε στην ομαλή μετάβαση στη νέα εποχή

👍 Η συνεργατική διαχείριση των επηρεαζόμενων υπαλλήλων των προμηθευτών συνέβαλε στη μείωση των προσφυγών και διαμαχών

Συμπεράσματα

Συνεργασία εσωτερικών-εξωτερικών συνεργατών για καλύτερη εκμετάλλευση ευκαιριών μετασχηματισμού

Διεύρυνση του χρόνου αποκλιμάκωσης για την προσαρμογή των προμηθευτών

Εσωτερίκευση δραστηριοτήτων για τη στήριξη της μείωσης των εργαζομένων του προμηθευτή και ενίσχυση της συνεργασίας

Η Eni μετασχημάτισε εγκαταστάσεις διυλιστηρίων για βιο-επεξεργασία αξιοποιώντας συνεργάτες και τοπική κοινωνία

Γενικό πλαίσιο

Λόγω της μείωσης ανταγωνιστικότητας της διύλισης, η Eni αποφάσισε να μετασχηματίσει 4 εγκαταστάσεις που απασχολούσαν 2.400 υπαλλήλους

Η Eni αντιμετώπιζε έντονη πίεση από τοπικούς φορείς για να εντοπίσει ευκαιρίες ανάπτυξης σε τοπικό πλαίσιο

Πρωτοβουλίες

2 εγκαταστάσεις μετασχηματίστηκαν για επεξεργασία βιοντίζελ

1 εγκατάσταση πωλήθηκε εν μέρει σε τοπικό συνεργάτη με την προϋπόθεση να επαναπροσλάβει εργαζόμενους προς απασχόληση σε δραστηριότητες αποσυναρμολόγησης

1 (Porto Torres) μετατράπηκε σε μονάδα επεξεργασίας γαϊδουράγκαθου

Εφαρμόστηκαν πακέτα εθελουσίας εξόδου σε υπαλλήλους προς αποχώρηση

Αποτελέσματα

👍 Η συνεργασία ενίσχυσε τη σχέση μεταξύ τοπικών φορέων και εταιρειών

👍 Εφάπαξ επενδύσεις για μετασχηματισμούς δημιουργούν ευκαιρίες για τους προμηθευτές

👏 Τακτική στρατηγική ανακοίνωσης επενδυτικών σχεδίων μετά από αίτημα τοπικών φορέων

👏 Ο μετασχηματισμός της Porto Torres δεν έδειξε θετικά αποτελέσματα λόγω έλλειψης τεχνολογίας

Συμπεράσματα

Αξιοποίηση των τοπικών εταίρων για ενίσχυση της συνεργασία με τους θεσμούς

Μεγιστοποίηση των επαναπροσλήψεων στην αλυσίδα εφοδιασμού μέσω λύσεων εντάσεως εργασίας

Η **τακτική ενημέρωση** των τοπικών εταίρων μειώνει, αλλά δεν εξαλείφει τις τριβές με τις τοπικές κοινωνίες

Η Manifattura Tabacchi (Rovereto) αποτελεί υπόδειγμα συνεκτικής στρατηγικής τοπικού επαναπροσδιορισμού

Γενικό πλαίσιο

150 υπάλληλοι παρέμεναν το 2004 έπειτα από αρκετά χρόνια μειώσεων παραγωγής και προσωπικού

Η κρίση της αγοράς των τσιγάρων οδήγησε στο κλείσιμο το 2008

Πρωτοβουλίες

€100 εκ. για τη μετατροπή της τοποθεσίας, και εκ νέου πιστοποίηση ολόκληρης της περιοχής υπό την εποπτεία των περιφερειακών αρχών

Μερική μεταφορά υπαλλήλων σε εταιρεία πληροφορικής

Δεν υπήρξε πρόσθετη υποστήριξη για άμεσους και έμμεσους εργαζόμενους

Αποτελέσματα

Επαναπροσδιορίστηκε ολόκληρη η περιοχή σε ένα κέντρο βιομηχανικής καινοτομίας, επικεντρωμένο σε φιλικές προς το περιβάλλον εταιρείες

Οι υπηρεσίες επώασης νεοφυών επιχειρήσεων (start-up incubation) που προσφέρονται περιλαμβάνουν φυσικούς χώρους και συμβουλευτικές υπηρεσίες σε πάνω από 40 start-ups

Συμπεράσματα

Συνεκτική στρατηγική για τον επαναπροσδιορισμό της περιοχής που υποστηρίζει τη βιομηχανική καινοτομία και τη διαφοροποίηση της οικονομίας

Η ιδιοκτήτρια εταιρεία εξακολουθεί να εμπλέκεται στον επαναπροσδιορισμό της περιοχής και στην επανατοποθέτηση εργαζομένων σε άλλη βιομηχανία της περιοχής

Η απόσυρση ορυχείων στην Πολωνία (90s) είχε αρνητικά αποτελέσματα διότι στηριζόταν μόνο σε επιχορηγήσεις

Γενικό πλαίσιο

388 χιλιάδες εργαζόμενοι τη δεκαετία του 90, ενώ μόλις 98 χιλιάδες παρέμεναν το 2015

76% της παραγωγής ΗΕ το 1989, αλλά ζημιογόνα

Ανάγκη για αύξηση παραγωγικότητας και κερδοφορίας, λόγω της πίεσης από την ελεύθερη αγορά μετά την πτώση του κομμουνισμού

Πρωτοβουλίες

Προνομιακά δάνεια για απόκτηση ορυχείων & ακινήτων, αλλά χωρίς εκπαίδευση σχετικά με τη μετατροπή νέων επιχειρηματικών ευκαιριών

Εφάπαξ πληρωμές για απολύσεις ως πρώτο μέτρο κοινωνικής ασφάλισης

Πολιτική πρόωρης συνταξιοδότησης μόνο για άμεσους εργαζομένους

Εκπαίδευση μόνο για άμεσους εργαζομένους

Αποτελέσματα

👎 Το 35% των βοηθούμενων εργαζομένων παρέμεναν άνεργοι το 2004, λόγω έλλειψης υποστήριξης για αναζήτηση εργασίας

👎 Το 30% των εφάπαξ παραληπτών βρίσκονταν στο όριο της φτώχειας το 2004, καθώς το εφάπαξ ποσό δεν προωθούσε την ενεργή αναζήτηση εργασίας και την επανεκπαίδευση

Συμπεράσματα

Ορμώμενη από τα λάθη του παρελθόντος και των στρεβλώσεων που προκάλεσαν οι επιχορηγήσεις χωρίς προγράμματα μετεκπαίδευσης, η κυβέρνηση ετοιμάζει ένα μεγάλο **σχέδιο κτηριακής αναβάθμισης που υπολογίζει θα δημιουργήσει 100 χιλιάδες νέες θέσεις εργασίας** σε συνδυασμό με μετεκπαιδεύσεις ανθρακωρύχων και προσέλκυση επενδύσεων

Διαχείριση της Ενεργειακής Μετάβασης με στροφή στην "πράσινη ενέργεια" και στη βιώσιμη ανάπτυξη

Γενικό πλαίσιο

Το 2016 το **71%** της εγχώριας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας προήλθε από **πηγές χαμηλών εκπομπών ρύπων** (ΕΕ μ.ο. ~58%)

Το 84% του συστήματος είναι **διασυνδεδεμένο** με τα γειτονικά κράτη

Η κυβέρνηση θέλει να **μειώσει την κατανάλωση** κατά 60% έως το 2025

Πρωτοβουλίες

Επενδύσεις σε **έξυπνα δίκτυα** όπως: SINCRO.GRID, GOFLEX & FutureFlow

Επενδύσεις σε **εναλλακτικά καύσιμα** χαμηλότερων ρύπων, όπως το SRF¹

Μέριμνα για τη **στήριξη επενδύσεων σε ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ** μέσω δασμών στις εκπομπές ρύπων

Αποτελέσματα

Η Σλοβενία βρίσκεται στην **υψηλότερη θέση** στη Νοτιοανατολική Ευρώπη στο δείκτη Ενεργειακής Μετάβασης

Για το 2019 έχει συγκεντρώσει **€62 εκ.** για δραστηριότητες υποστήριξης σε τομείς όπως η βιώσιμη κινητικότητα καθώς και προς χρηματοδότηση ενημερωτικών & εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων

Συμπεράσματα

Σε τοπικό επίπεδο, ήδη **δήμοι φιλοδοξούν να ξεκινήσουν τον ενεργειακό μετασχηματισμό τους**, αποκτώντας μερίδιο αυτών των κεφαλαίων, επενδύοντας σταδιακά σε μία βιώσιμη ενεργειακή τεχνολογία χαμηλών εκπομπών άνθρακα και **εστιάζοντας στις δημόσιες μεταφορές μηδενικών εκπομπών**

1. SRF: Στερεό ανακτημένο καύσιμο) που έχει υψηλότερη θερμογόνο δύναμη από τον λιγνίτη και παράγεται από μη επικίνδυνα απόβλητα, σύμφωνα με τις Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Τυποποίησης (CEN) TC 343

Πηγή: Ανάλυση Ομάδας ΣΔΑΜ, "Υφιστάμενη Κατάσταση και Προοπτικές για τις περιοχές σε Ενεργειακή Μετάβαση στην Ελλάδα, IENE 2020,

Ομαλός μετασχηματισμός της δομής παραγωγής ενέργειας, υπέρ των ΑΠΕ, φυσικού αερίου και πυρηνικής ενέργειας

Γενικό πλαίσιο

Η εθνική ενεργειακή πολιτική της χώρας προβλέπει:

- Μετασχηματισμό της δομής παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με απομάκρυνση του άνθρακα και εστίαση σε μορφές χαμηλών ρύπων
- Η συμμετοχή του άνθρακα και του λιγνίτη στο ενεργειακό μίγμα μειώθηκε από 89% το 1990 σε 58% το 2014

Πρωτοβουλίες

Από το 1990 η κυβέρνηση:

- Προέβη στην περιβαλλοντική αποκατάσταση εγκατεστημένων ορυχείων
- Παρείχε επιδόματα σε ανθρακωρύχους που έμειναν άνεργοι και σε επίπεδο νοικοκυριών
- Επενδύει σε προγράμματα αύξησης διείσδυσης ΑΠΕ σε περιοχές που πλήττονται από κλείσιμο ορυχείων ή ανθρακικών σταθμών

Αποτελέσματα

Περιορισμός της απασχόλησης στον εξορυκτικό τομέα (<1% του συνολικού πληθυσμού, -86.800 άτομα μεταξύ 1993-2015)

Κοινωνική απομόνωση των περιφερειών παραγωγής άνθρακα, δημιουργία οικονομικά προβληματικών περιοχών με ανεργία άνω του μέσου όρου, χαμηλό βιοτικό επίπεδο και χαμηλό βαθμό οικονομικής απόδοσης

Συμπεράσματα

Ο μετασχηματισμός της ηλεκτρικής παραγωγής σε επίπεδο χώρας φαίνεται πετυχημένος, αλλά η **ανεπάρκεια του πλαισίου υποστήριξης των λιγνιτικών περιοχών, με την έλλειψη αρχικού στρατηγικού σχεδιασμού δημιουργεί τοπικές στρεβλώσεις** με χαμηλές οικονομικές επιδόσεις και υψηλή ανεργία

Η μείωση της χρήσης άνθρακα προηγήθηκε του πλάνου της ΕΕ, με ταυτόχρονη ανάπτυξη ΑΠΕ

Γενικό πλαίσιο

607 χιλιάδες εργαζόμενοι τη δεκαετία του 60, ενώ μόλις χίλιοι παρέμεναν το 2016

Η συμμετοχή του άνθρακα στο ενεργειακό μίγμα μειώθηκε από 30% τη δεκαετία του 10 σε 8% το 2017

Οι υφιστάμενοι σταθμοί άνθρακα είναι απαραίτητοι μέχρι το 2022 για την εξασφάλιση της ενεργειακής επάρκειας του συστήματος

Πρωτοβουλίες

Επιδόματα ανεργίας και εφάπαξ αποζημιώσεις σε ανθρακωρύχους, αλλά και δημόσιο χρηματοδοτικό σχήμα για την κοινωνική ασφάλιση

Χρηματοδότηση για υποδομές, εκπαίδευση και νέα επιχειρηματική δραστηριότητα

Δημόσια χρηματοδότηση για την αποκατάσταση των εδαφών στα ορυχεία και ανάπτυξη νέων υποδομών

Αποτελέσματα

Η κατανάλωση άνθρακα στην ηλεκτροπαραγωγή μειώθηκε κατά 85% από το 1990 μέχρι το 2016

Η εξόρυξη άνθρακα από 200 εκ. τόννους το 1960, μειώθηκε σε 8 εκ. τόννους το 2016

Συμπεράσματα

Η αναδιάρθρωση της οικονομίας των περιοχών με ορυχεία **απαιτεί αρκετό χρόνο και στρατηγικό σχέδιο**

Για την αντιμετώπιση της ανεργίας **χρειάζεται προγραμματισμός και χρόνος για προσαρμογή με ανάλυση των διαθέσιμων επιλογών, όπως αποζημίωση, προώρη σύνταξη και επανεκπαίδευση**

Συνολικό πλάνο μετάβασης από τη χρήση και εξόρυξη άνθρακα στη Γερμανία

Η Γερμανία αποτελεί παράδειγμα χώρας με οργανωμένο σχέδιο μετάβασης από τη χρήση άνθρακα

Γενικό πλαίσιο και
εμπειρία από τη
Γερμανία

Πλάνο σταδιακής
απόσυρσης την
περίοδο 2018-2038

Μέτρα που
προωθούν την
απολιγνιτοποίηση

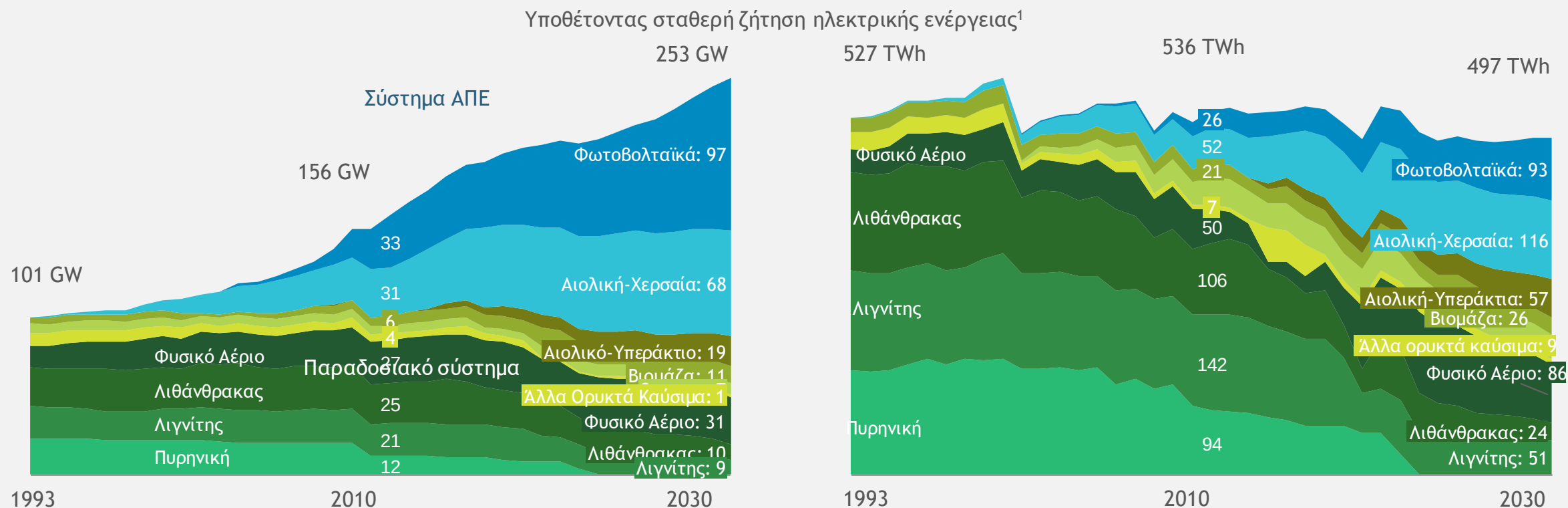

Πιθανά εργαλεία για
την επίτευξη των
στόχων

Η Γερμανία βασίζεται σε διττό μοντέλο ηλεκτροπαραγωγής για τη μείωση των ρύπων της

Εγκατεστημένη ισχύς που έχει επιτευχθεί μέσω των δύο συστημάτων που αλληλοσυμπληρώνονται

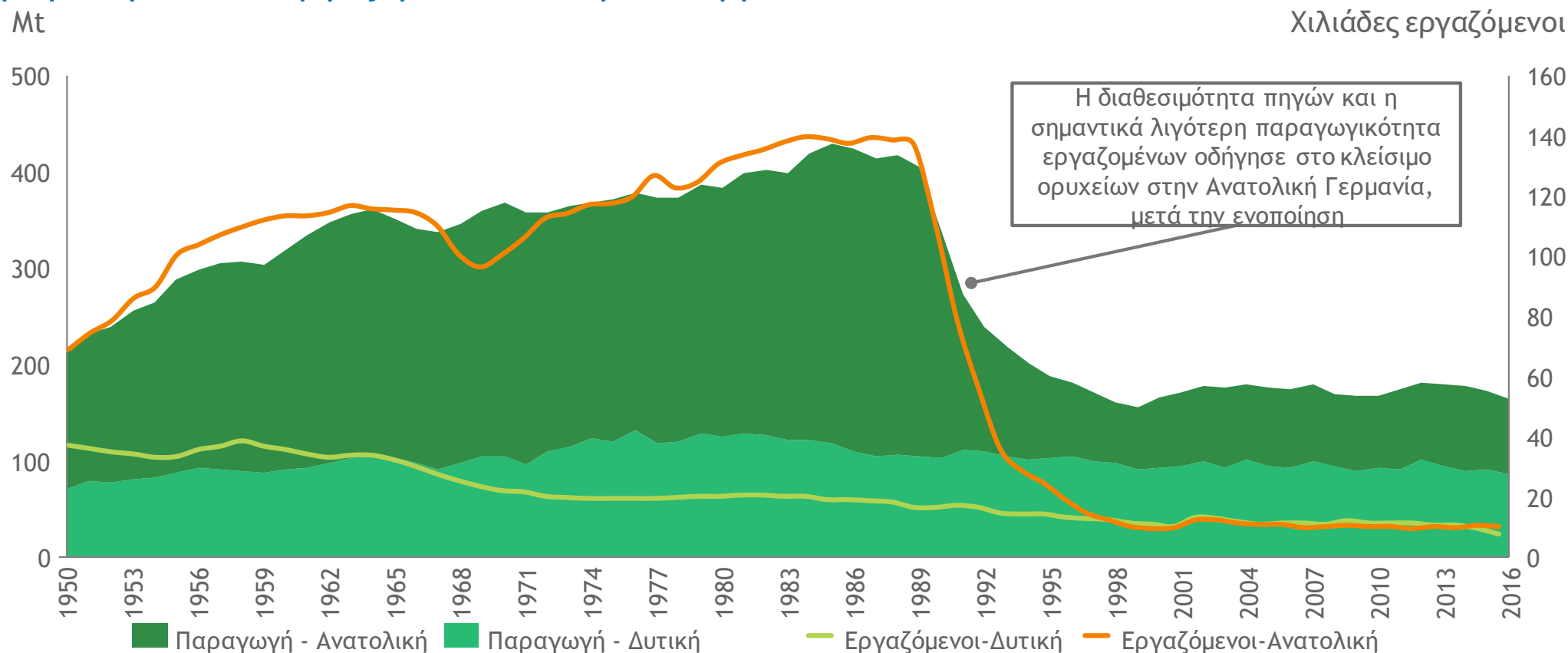
Η απολιγνιτοποίηση γίνεται μέσω ΑΠΕ, υποστηριζόμενη από ορυκτά καύσιμα

1. Χωρητικότητα για το παραδοσιακό σύστημα, σύμφωνα με το πλάνο ανάπτυξης δικτύου-υποθέτοντας ότι ένας επαρκής μηχανισμός επιτρέπει την κατασκευή των απαιτούμενων εγκαταστάσεων εφεδρικού αερίου
Πηγή: Bundesnetzagentur; Fraunhofer ISE; Ανάλυση Ομάδας ΣΔΑΜ

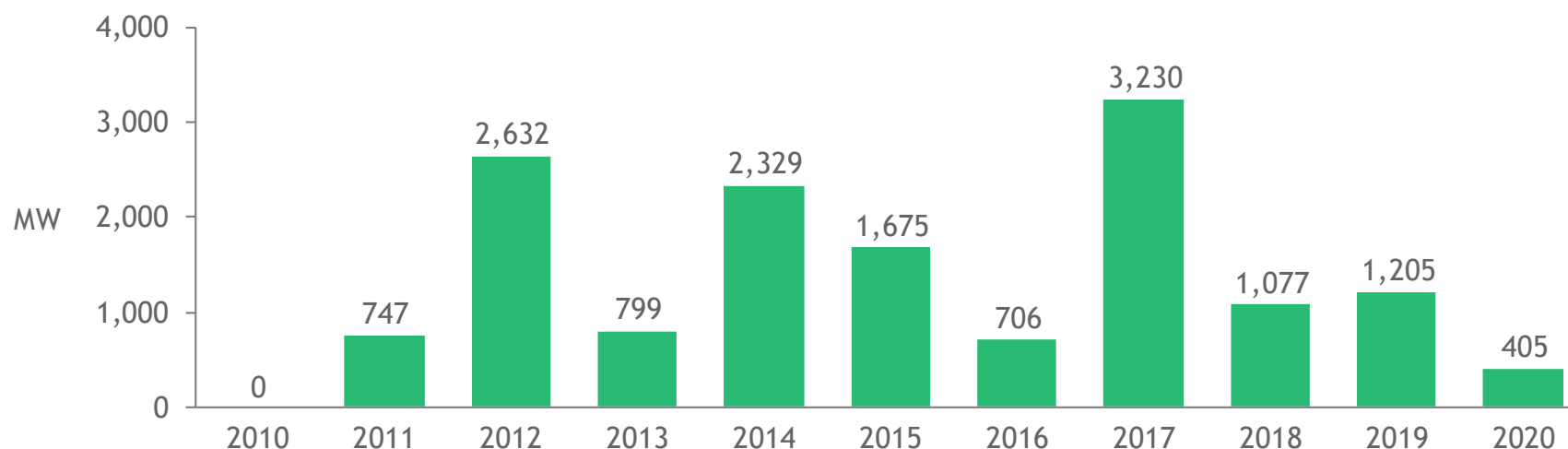
Η εξόρυξη λιγνίτη και οι θέσεις εργασίας στον τομέα βρίσκονται σε κάθοδο τις τελευταίες δεκαετίες

Παραγωγή λιγνίτη και εργαζόμενοι στο τομέα, Γερμανία 1950-2016

Η Γερμανία έχει ήδη κλείσει 20 σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής από λιγνίτη και λιθάνθρακα την τελευταία δεκαετία, ισχύος 15 GW

Ισχύς σταθμών που έχουν αποσυρθεί

Αριθμό σταθμών

- - 2 2 1 1 - 4 5 4 1

Αριθμό μονάδων

- 5 20 6 7 5 4 9 6 4 1

Γενικό πλαίσιο απολιγνιτοποίησης στη Δυτική Γερμανία

Κατηγοριοποίηση μέτρων σε τρεις άξονες

Βιομηχανία

- Η περιοχή του Ruhr ανακοίνωσε οχτώ τομείς μέγιστου ενδιαφέροντος: υγεία, αποδοτικότητα εκμετάλλευσης πόρων, κινητικότητα, κατασκευή κτιρίων και διαβίωση στον αστικό ιστό, βιώσιμη κατανάλωση, ψηφιακή επικοινωνία, εκπαίδευση & γνώση, ελεύθερος χρόνος & εκδηλώσεις
- Αρχικά, χρηματοδότηση μέσω ΕΤΠΑ¹ και διανομή των πόρων σε μεμονωμένα έργα απευθείας από τις περιφέρειες
- Μετά το 2007, το ΕΤΠΑ εστίασε περισσότερο στην αύξηση του ανταγωνισμού και της καινοτομίας
- Η οικονομική βοήθεια ξεκίνησε από καταμερισμό στις περιφέρειες και κατέληξε σε **συστήματα υποστήριξης από τα ομόσπονδα κρατίδια, που σημαίνει ότι τα κρατίδια απέδωσαν τα κεφάλαια**

Θέσεις Εργασίας

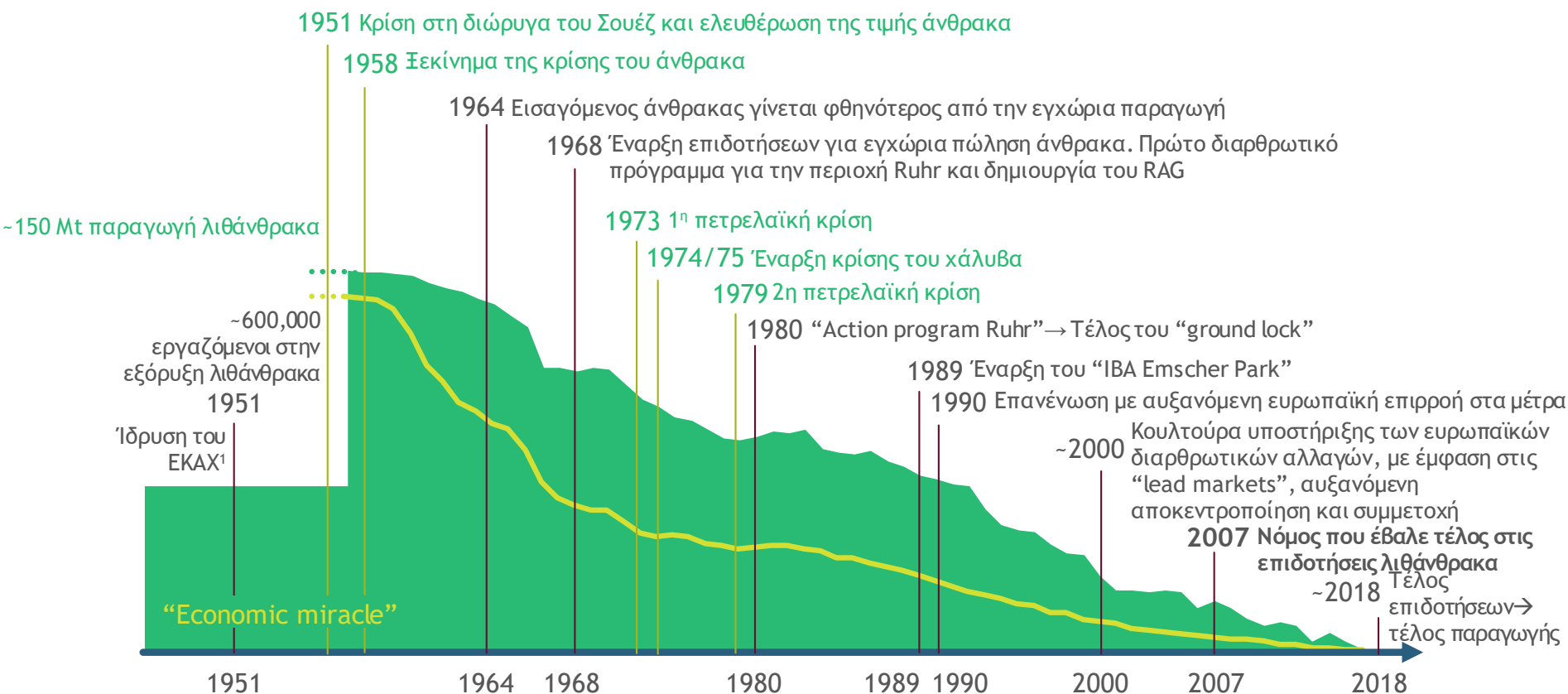
- Τα συνδικάτα, η εξορυκτική βιομηχανία, και οι σοσιαλοδημοκράτες όρισαν ως έτος λήξης επιδοτήσεων στην εξορυκτική βιομηχανία το 2018
- Κάθε εργαζόμενος πάνω από 42 ετών είχε εγγυημένη απασχόληση
- Μετά το κλείσιμο των ορυχείων, οι εργαζόμενοι δούλευαν 3 χρόνια **στον παρόπλισμο**, και ύστερα πληρώθηκαν για 5 χρόνια, ώστε να μειωθεί το χάσμα μέχρι να φτάσουν τα 62 έτη (το 2027), όπου θα έχουν δικαίωμα για σύνταξη
- Η ομοσπονδιακή Βουλή υπολόγησε ότι το τελικό κόστος για την απολιγνιτοποίηση 2006-2018 είναι ~€38 δισ. Η Βουλή υπολόγισε το κόστος για συντάξεις και ζημιές εξόρυξης στα €2 δισ. και άλλα €7 δισ. για τα λεγόμενα **κόστη αιωνιότητας**

Περιφερειακές Επιπτώσεις

- Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 50 ετών, πάρθηκε μια σειρά από διαρθρωτικά και κοινωνικά μέτρα για να περιοριστεί το εύρος των διαρθρωτικών αλλαγών
- Αρχικά, χρειάστηκε να αλλάξουν οι τοπικές δομές γύρω από τα ορυχεία. Για παράδειγμα, έγιναν επενδύσεις στα μέσα μετακίνησης μεταξύ πόλεων στην περιοχή Ruhr
- Το άνοιγμα του πρώτου πανεπιστημίου στη περιοχή Ruhr βοήθησε στη διαμόρφωση της νέας οικονομίας
- Ωστόσο, η διαμόρφωση της νέας οικονομίας μέσω προσέλκυσης νέων εταιριών καθυστέρησε αρκετά λόγω της αντίστασης των συνδικάτων, πολιτικών, και εξορυκτικών εταιριών

Ο νόμος του 2007 έθεσε το τέλος στις μεγάλες επιδοτήσεις λιθάνθρακα από το 2018

Ιστορία λιθάνθρακα και διαρθρωτικών προγραμμάτων στη περιοχή Ruhr από το 1951

1. Ευρωπαϊκή Επιτροπή Άνθρακα και Χάλυβα
Πηγή: DIW Berlin, Γερμανικό Ινστιτούτο Οικονομικών Ερευνών; Τεχνικό Πανεπιστήμιο του Βερολίνου; Ανάλυση Ομάδας ΣΔΑΜ

Η επιδότηση αυξήθηκε από 13,500€ (1980) στα 75,000€ (2005) ανά εργαζόμενο

Το “Social compatibility” ήταν ένα από τα πρωτερήματα στις διαπραγματεύσεις για τον καθορισμό της ημερομηνίας κατάργησης των επιδοτήσεων

Προγράμματα στη περιοχή του Ruhr (I/II)

Πλαίσιο προγραμμάτων και μέτρων

Φόρος πετρελαίου και υποστήριξη συνταξιοδότησης

Τέλη Δεκαετίας του 1950

- Δασμός εισαγωγής στο πετρέλαιο (για αποζημίωση των εργαζόμενων σε μικρές βάρδιες)
- Οικονομική βοήθεια για πρόωρη συνταξιοδότηση στην εξορυκτική βιομηχανία

Επιδότησεις εγχώριας παραγωγής λιθάνθρακα και πρώτο διαρθρωτικό πρόγραμμα

Τέλη δεκαετίας του 1960

- Νόμος περί εξορθολογισμού και παροπλισμού
 - Απόσυρση ~30% των ορυχείων άνθρακα μέχρι το 1967, ο "συνεταιρισμός εξορθολογισμού" πλήρωσε τις αποζημιώσεις
 - Συγχώνευση εταιρειών εξόρυξης λιθάνθρακα στην RAG AG για να επιτευχθεί μια σταθερή μείωση παραγωγής
- Πρώτη εφαρμογή των κρατικών επιδοτήσεων για εγχώριους παραγωγούς (η επιδότηση ισούταν με τη διαφορά τιμής μεταξύ εγχώριου και εισαγόμενου λιθάνθρακα)

Διαρθρωτικά προγράμματα και τέλος του λεγόμενου "ground lock"

1980 - 1984

- "Πρόγραμμα Δράσης Ruhr", με έμφαση στον οικονομικό αναπροσανατολισμό, διαβίβαση τεχνολογίας, και ανάπτυξη υπηρεσιών στη περιοχή
 - Νέα προσέγγιση με τη συμμετοχή των τοπικών φορέων
 - Μέτρα για την υποστήριξη της τεχνολογίας και της καινοτομίας, για την οικολογία, την κουλτούρα, και την αγορά εργασίας
 - 3.5 δισ. € προϋπολογισμό
- Εφαρμογή του property fund Ruhr και "State development society" για να αγοράσουν και να αποκαταστήσουν πρώην εργοστάσια

"IBA Emscher Park"

1989 - 1999

- "International Building Exhibition Emscher Park". Παράδειγμα περιφερειακού προγράμματος, άθροισε πάνω από 120 μικρά έργα με σκοπό τη δημιουργία νέας ταυτότητας για τη περιοχή του Ruhr
 - 2.6 δισ. € (2/3 από κρατικό προϋπολογισμό)

Προγράμματα στη περιοχή του Ruhr (II/II)

Πλαίσιο προγραμμάτων και μέτρων

Ενδεικτικά
παραδείγματα

“Αναπτυξιακό πρόγραμμα Ruhr”

- Το πρώτο διαρθρωτικό πρόγραμμα εφαρμόστηκε το 1968 από την κυβέρνηση της Βόρειας Ρηνανίας-Βεστφαλίας (με προϋπολογισμό 8,7 δισ €), αρθροίζοντας και συντονίζοντας πολλά μέτρα:
 - Εκβιομηχάνιση - εταιρίες εξορύξεων θα πουλούσαν γη σε νέες εταιρίες, αλλά η ανησυχία του να χάσουν ικανούς εργάτες οδήγησε στο “ground lock” πρόβλημα (“Bodensperre”)
 - Εκπαίδευση
 - Μέσα μεταφοράς που θα επιτρέψουν μεγαλύτερη κινητικότητα των εργαζομένων

Επενδύσεις σε υπάρχουσες βιομηχανίες

- Κρατική επένδυση σε υπάρχουσες βιομηχανίες (ως απάντηση στο “ground lock” πρόβλημα) για την μοντερνοποίηση της εξόρυξης άνθρακα, της ενέργειας και της χαλυβουργίας, με προϋπολογισμό 1 δισ. € (1974-1979)

Πρωτοβουλίες της Βόρειας Ρηνανίας- Βεστφαλίας στην ανάπτυξη νέων τεχνολογιών

- Πρόγραμμα (1985-1988) με έμφαση στην υποστήριξη τεχνολογιών και μεσαίων επιχειρήσεων, μετατοπίζοντας πιο μακριά από τις παραδοσιακές μεγάλες βιομηχανίες
 - Παραδείγματα τεχνολογιών: περιβάλλον, ενέργεια, μικροηλεκτρονική, τεχνολογία πληροφοριών, και επικοινωνία και βιοτεχνολογία

“Επιτροπή και μελλοντικές πρωτοβουλίες στις επηρεαζόμενες περιοχές”

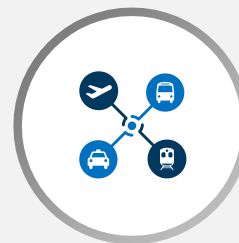
- Επιτροπή εμπειρογνομώνων δημιουργήθηκε το 1987 από την κυβέρνηση ως απάντηση στην αυξανόμενη ανεργία
- Στόχος της επιτροπής ήταν να κάνει προτάσεις για την πόλη/περιοχές και να προτείνει στρατηγικές χρησιμοποιώντας τοπικούς φορείς (αποφεύγοντας τα “one solution serves all” για όλη τη περιοχή)
- Δημιουργία του Προγράμματος Μελλοντική Πρωτοβουλία με προϋπολογισμό 1 δισ. €, που εγκαινίασε έργα στην καινοτομία και στην τεχνολογία, εκπαίδευση εργαζομένων, σε υποδομές, στο περιβάλλον και στην ενέργεια
- Προσφορά οικονομικών πόρων σε τοπικούς φορείς λήψης αποφάσεων που έχουν υποβάλλει προγράμματα που εμπλέκουν τοπικούς φορείς

Η περιοχή του Ruhr ανακοίνωσε 8 τομείς μέγιστου ενδιαφέροντος

Αποδοτικότητα
εκμετάλλευσης
πόρων

Κινητικότητα

Κατασκευή
κτιρίων και
διαβίωση στον
αστικό ιστό

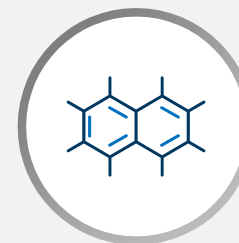
Βιώσιμη
κατανάλωση

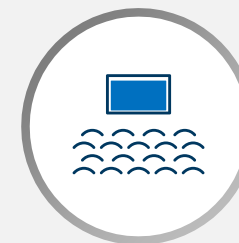
Υγεία

Ψηφιακή
επικοινωνία

Εκπαίδευση
και γνώση

Ελεύθερος
χρόνος και
εκδηλώσεις

Αρχικά η χρηματοδότηση της μετάβασης υλοποιήθηκε μέσω ΕΤΠΑ¹

Το ΕΤΠΑ στοχεύει στην **οικονομική και κοινωνική ισορροπία** στην ΕΕ, με την διόρθωση ανισοροπιών μεταξύ διαφόρων περιοχών

Η προσοχή μετατοπίστηκε από **μεγάλου εύρους αυτόνομα έργα σε βελτίωση των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων** στα δίκτυα πολλά υποσχόμενων τομέων

Η πολιτική για τους συνεταιρισμούς τονίζει ότι **δεν υπάρχει μία ενιαία λύση**, και αφοσιώνεται στις δυνατότητες κάθε περιοχής

Η περιοχή Ruhr ανακοίνωσε **8 τομείς μέγιστου ενδιαφέροντος²** και τα χρήματα από το ΕΤΠΑ κατανέμονται μέσω των περιφερειών σε αυτόνομα έργα

Η οικονομική βοήθεια **κατανέμεται μεταξύ περιοχών από κρατικά πακέτα υποστήριξης**, η περιοχή Ruhr χορηγείται από το κρατίδιο της Βόρειας Ρηνανίας-Βεστφαλίας

1. Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) , 2. Οχτώ τομείς μέγιστου ενδιαφέροντος: υγεία, αποδοτικότητα εκμετάλλευσης πόρων, κινητικότητα, κατασκευή κτιρίων και διαβίωση στον αστικό ιστό, βιώσιμη κατανάλωση, ψηφιακή επικοινωνία, εκπαίδευση & γνώση, ελεύθερος χρόνος & εκδηλώσεις
Πηγή: DIW Berlin; Γερμανικό Ινστιτούτο Οικονομικών Ερευνών; Τεχνικό Πανεπιστήμιο του Βερολίνου; Ανάλυση Ομάδας ΣΔΑΜ

Τα "κόστη αιωνιότητας" οδήγησαν στην ανάπτυξη της RAG AG στη Γερμανία

Κόστη αιωνιότητας ("Ewigkeitskosten") συσχετίζονται με τη διαχείριση υδάτων στα ορυχεία

Αβέβαιο για πόσες δεκαετίες θα τρέχουν αυτά τα κόστη, γι' αυτό και ονομάζονται κόστη αιωνιότητας

Σύμφωνα με το γερμανικό νόμο εξόρυξης ισχύει ο κανόνας: **πληρώνει αυτός που ρυπαίνει**

Υπολογισμός των κόστων αιωνιότητας: €7 δισ., μαζί με τα €2 δισ. για συνταξιοδότηση και εξορυκτικές ζημιές

Αν δεν καταφέρει το ίδρυμα να μαζέψει αρκετά χρήματα, τότε η κυβέρνηση **εγγυάται** ότι θα πληρώσει τα κόστη

- Η RAG είναι η τελευταία εταιρεία εξορύξεων στη Γερμανία
- Η RAG AG πιθανότατα θα δυσκολευτεί να πληρώσει τα κόστη αιωνιότητας μετά το τέλος των κρατικών επιδοτήσεων, για αυτό δημιουργήθηκε το ίδρυμα χρηματοδότησης
- Η RAG AG μετέτρεψε τη βιομηχανία χημικών Evonik AG σε RAG foundation
- Τα εισοδήματα της Evonik AG και η πώληση των μετοχών της υπολογίζεται ότι αρκούν για να καλύψουν τα κόστη αιωνιότητας για την εξόρυξη άνθρακα

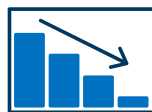

Περιέχει μεγάλο ρίσκο καθώς βασίζεται στην οικονομική έκθεση της Evonik AG

Η Κοινωνική Συμβατότητα αποτελεί βασικό παράγοντα για την ομαλή απόσυρση του λιθάνθρακα

Αργή έξοδος

Το 2018 σηματοδοτεί τη χρονιά
απόσυρσης των ορυχείων λιθάνθρακα
στα πλαίσια υποστήριξης της
κοινωνική συμβατότητας

Εξασφάλιση
εργασίας

Πολύ χαμηλός κίνδυνος ανεργίας
εξαιτίας του κλεισίματος των
ορυχείων

Υποστήριξη
συντ/δότησης

Επιδότηση μισθοδοσίας (έως και
για 5 έτη), μειώνοντας το
οικονομικό ρίσκο μέχρι την πλήρη
συνταξιοδότηση

Μείωση θέσεων εργασίας στην εξόρυξη μέσω πρόωρων συνταξιοδοτήσεων και προγραμμάτων επανακατάρτισης με πολύ υψηλά ποσοστά επιτυχίας

Πρόωρη συνταξιοδότηση

- Πρόωρες συνταξιοδοτήσεις για το ~50% του εργατικού δυναμικού τα τελευταία 20 χρόνια, επιχορηγούμενες από τον κρατικό προϋπολογισμό

Επανακατάρτιση

- Υποστήριξη στην επανειδίκευση και στην εύρεση εργασίας εκτός της εξορυκτικής βιομηχανίας μέσω πολλαπλών οργανωμένων δράσεων π.χ. της RAG
 - Επαγγελματική κατάρτιση
 - Υποστήριξη στην εύρεση εργασίας με την παροχή πρόσβασης σε υποστηρικτικό υλικό, επαγγελματική βοήθεια συμβούλων έρευνας εργασίας καθώς και τη διοργάνωση εκδηλώσεων με εταιρείες που αναζητούσαν προσωπικό (job fairs)

Υπόλοιπες θέσεις εργασίας

- Απόσυρση των μηχανημάτων των ορυχείων και παύση των εργασιών επίχωσης
- Ανακατασκευή και επιδιόρθωση των ορυχείων για νέες χρήσεις (π.χ. διαχείριση μολυσμένων υδάτων)
 - Μικρός αριθμός εργαζομένων (<500 από το 2022 και μετά)

Βασικοί πυλώνες προγράμματος μείωσης θέσεων εργασίας

Στόχοι της Επιτροπής Άνθρακα

Τον Ιούνιο του 2018, η κυβέρνηση σύστησε την Επιτροπή Άνθρακα για να εκπονήσει ένα πλάνο σταδιακής απόσυρσης της ηλεκτροπαραγωγής από άνθρακα

- 1 Δημιουργία σχεδίου για **ανάπτυξη θέσεων εργασίας** στις επηρεαζόμενες περιοχές
- 2 Δημιουργία **μηχανισμών** για οικονομική ανάπτυξη, διαρθρωτικές αλλαγές, κοινωνική συμβατότητα, και προστασία του κλίματος
- 3 Καθορισμός των **απαιτούμενων επενδύσεων** στις πληγείσες περιοχές και βιομηχανικούς τομείς (από υφιστάμενα και νέα προγράμματα χρηματοδότησης)
- 4 Πρόταση **μέτρων για την επίτευξη των ενεργειακών στόχων του 2030**, και εκπόνηση μελετών για την εκτίμηση των επιπτώσεων
- 5 Εκπόνηση σχεδίου για τη **σταδιακή μείωση και απόσυρση της ηλεκτροπαραγωγής από άνθρακα**, συμπεριλαμβανομένου τελικών ημερομηνιών και απαραίτητων υποστηρικτικών μέτρων
- 6 Πρόταση μέτρων για τη **μείωση του ενεργειακού αποτυπώματος της βιομηχανίας ηλεκτροπαραγωγής κατά 40%**

Έχει τεθεί πλάνο μετάβασης έως το 2038, με στόχο τη μείωση χρήσης άνθρακα στο ενεργειακό μίγμα

Ενδεικτικές
ημερομηνίες σταθμοί

1. Επισήμως "Επιτροπή για Ανάπτυξη, Διαρθρωτική Αλλαγή, και Εργασία"

Πηγή: Έγγραφα της Επιτροπής του Άνθρακα, Νομοσχέδιο, Εκθέσεις αναλυτών, Τύπος, Ανάλυση Ομάδας ΣΔΑΜ

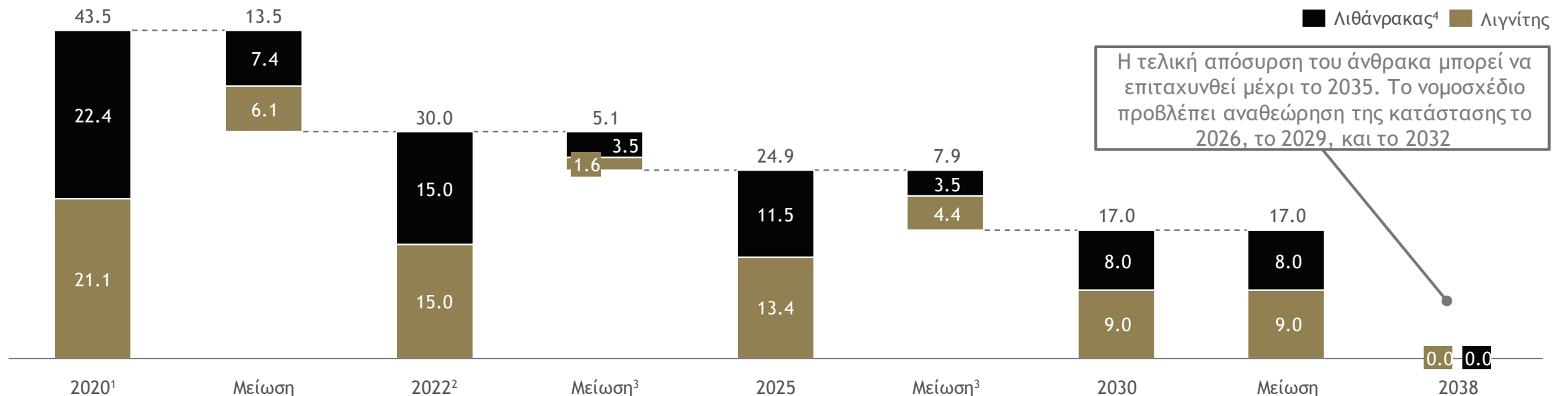
Αποφάσεις σχετικά με το πλάνο απόσυρσης του άνθρακα

- Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση της Γερμανίας και τα στελέχη των περιφερειακών κυβερνήσεων όπου βρίσκονται ανθρακωρυχεία (Saxony, Saxony-Anhalt, North Rhine-Westphalia and Brandenburg) είχαν σύσκεψη στις 15 Ιανουαρίου του 2020
- Στη σύνοδο ολοκληρώθηκαν οι διαπραγματεύσεις για το χρονοδιάγραμμα απόσυρσης των λιγνιτικών εργοστασίων μέχρι το 2038 το αργότερο
- Το νομοσχέδιο για τη σταδιακή μείωση και απόσυρση της ηλεκτροπαραγωγής από άνθρακα συντάχθηκε στις 29 Ιανουαρίου του 2020
- Η Uniper στοχεύει να κλείσει περίπου 1.5GW μέχρι το τέλος του 2022 και άλλα 1.4GW μέχρι το τέλος του 2023
- Περαιτέρω συμφωνίες περιλαμβάνουν την οικονομική υποστήριξη των επηρεαζόμενων περιοχών από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση με €40δισ καθώς και τη διατήρηση και προστασία του δάσους του Hambach
- Η αντιστοιχή νομοθετική διαδικασία αναμένεται να ολοκληρωθεί μέσα στο πρώτο εξάμηνο του 2020

~60% της παραγωγικής δυναμικότητας αναμένεται να έχει αποσυρθεί μέχρι το τέλος του 2030

Χρονοδιάγραμμα απόσυρσης με βάση το νομοσχέδιο της ομοσπονδιακής κυβέρνησης

Συνολική εγκατεστημένη ισχύς εργοστασίων άνθρακα και λιγνίτη (GW); Οι αναγραφόμενες παραγωγικές δυναμικότητες είναι επιχειρησιακά ενεργές μέχρι το τέλος της χρονιάς για την οποία αναγράφονται

1. Εργοστάσια σε αναμονή: Jänschwalde A (500MW) till 31.12.2025, Jänschwalde B (500MW) till 31.12.2027, Niederaußem H RWE (600MW) till 31.12.2029

2. RWE Weisweiler (300MW) ενεργό μέχρι 01.04.2022

3. Weisweiler H (600MW) ενεργό μέχρι 01.04.2029, Weisweiler G (600MW) ενεργό μέχρι 01.04.2028

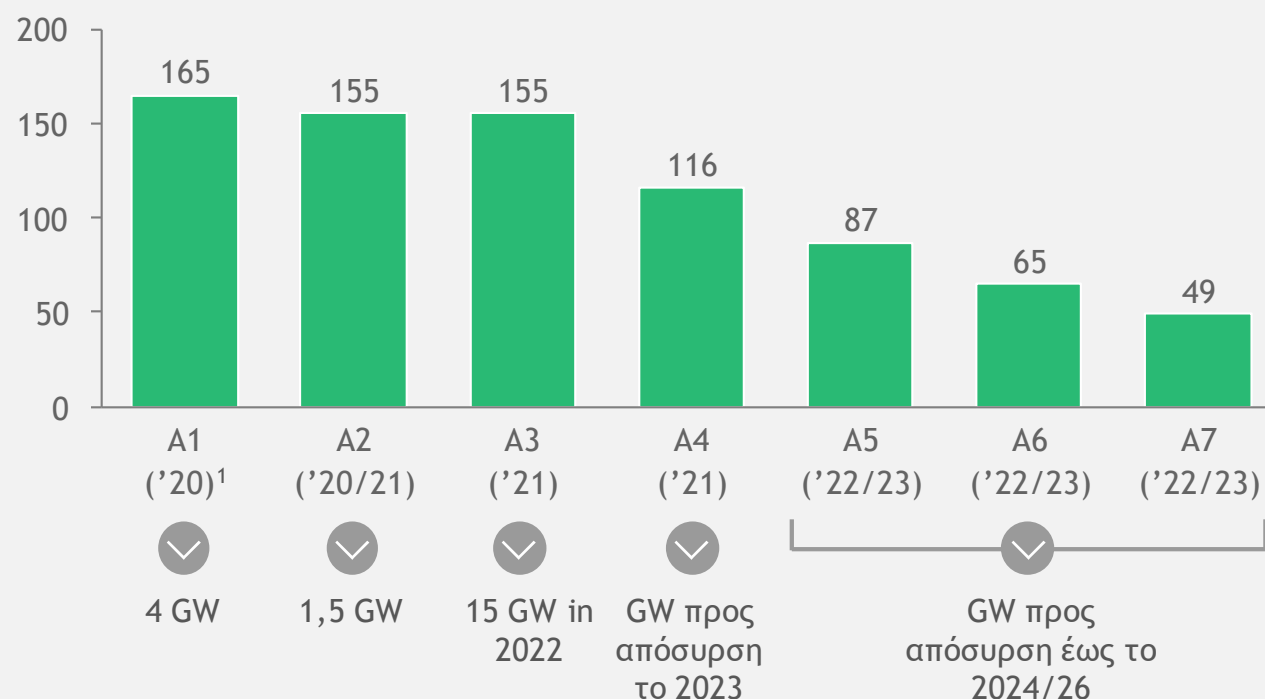
4. Η μείωση δυναμικότητας θα τεθεί μέσω δημοπρασίας, οργανωμένη από την Bnetza μέχρι το 2016, 1^η δημοπρασία τον Ιούλιο του 2020 για να κλείσουν 4GW ιχύς, 2^η δημοπρασία στις αρχές του 2022, 3^η το καλοκαίρι του 2021, Ετήσιες δημοπρασίες μέχρι το τέλος του 2024/2025/2026. Για το 2027-2028 θα υπάρξουν τροποποιήσεις στο νόμο περί άνθρακα μέχρι το 2022.

Πηγή: BNetZA; BMWi; Cleanenergywire; Agora; Ανάλυση Ομάδας ΣΔΑΜ

Βήματα δημοπρασιών και ανώτατο όριο για τις αποζημιώσεις

Αποζημίωση για λιθάνθρακα

Δημοπρασίες και ανώτατο όριο για αποζημίωση (κ€/MW)

Μέθοδος για την μείωση CO₂ με χαμηλότερο κόστος

- Οι εταιρείες με τις μονάδες ηλεκτροπαραγωγής μπορούν να υποβάλλουν προσφορά για αποζημίωση
 - Οι παραγωγοί με τις χαμηλότερες προσφορές όσον αφορά το κόστος μείωσης εκπομπών CO₂ θα κερδίζουν το δικαίωμα αποζημίωσης
- Αν για κάποιο λόγο αρκετές λιγνιτικές μονάδες κλείσουν και έχει επιτευχθεί ο ετήσιος στόχος, δεν θα γίνει η δημοπρασία
- Αν οι δημοπρασίες του 2020 και του 2023 δεν καταλήξουν στο κλείσιμο αρκετών μονάδων, το νομοσχέδιο αναφέρει πως κλείνουν αναγκαστικά μονάδες, οι οποίες θα επιλεγθούν με κύριο χαρακτηριστικό την ηλικία τους
- Μονάδες λιθάνθρακα της Νότιας Γερμανίας δεν θα μπορούν να συμμετέχουν στη 1^η δημοπρασία για λόγους ασφάλειας εφοδιασμού της χώρας

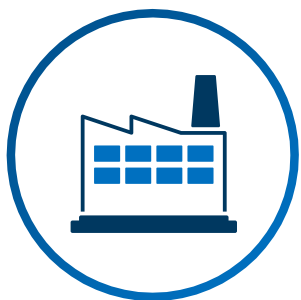
Τελικό χρονοδιάγραμμα για την απόσυρση των λιγνιτικών σταθμών

Εταιρεία	Όνομα σταθμού	Περιοχή	Έναρξη Λειτουργίας	MW	Τελευταία Ημέρα Λειτουργίας
			Βραχυπρόθεσμα		
RWE	Nord-Süd-Bahn (NSB)	Rheinland		300	31.12.2020
RWE	NSB	Rheinland		300	31.12.2021
RWE	MSB	Rheinland		300	31.12.2021
RWE	NSB oder Weisweiler	Rheinland	1959-1976	300	31.12.2021
RWE	NSB oder Weisweiler	Rheinland		300	01.04.2022
RWE	Brikettierung	Rheinland		120	31.12.2022
RWE	NSB	Rheinland		600	31.12.2022
RWE	NSB	Rheinland		600	31.12.2022
			Μέχρι το 2030		
RWE	Weisweiler F	Rheinland	1967	300	01.01.2025
LEAG (EPH)	Jänschwalde A	Lausitz (BB)	1981	500	31.12.2025 (ΕΝΝΑΛΑΚΤΙΚΑ ΣΕ ΑΝΑΜΟΝΗ)
LEAG (EPH)	Jänschwalde B	Lausitz (BB)	1982	500	31.12.2027 (ΕΝΝΑΛΑΚΤΙΚΑ ΣΕ ΑΝΑΜΟΝΗ)
RWE	Weisweiler G	Rheinland	1974	600	01.04.2028
LEAG (EPH)	Jänschwalde C	Lausitz (BB)	1984	500	31.12.2028
LEAG (EPH)	Jänschwalde D	Lausitz (BB)	1985	500	31.12.2028
RWE	Weisweiler H	Rheinland	1975	600	01.04.2029
LEAG (EPH)	Boxberg N	Lausitz (SM)	1979	500	31.12.2029
LEAG (EPH)	Boxberg P	Lausitz (SM)	1980	500	31.12.2029
RWE	Niederaußem G	Rheinland	1974	600	31.12.2029
RWE	Niederaußem H	Rheinland	1974	600	31.12.2029 (ΕΝΝΑΛΑΚΤΙΚΑ ΣΕ ΑΝΑΜΟΝΗ)
			Μετά το 2030		
Uniper /EPH	Schkopau A	Mitteldeutschland (ST)	1996	450	31.12.2034
Uniper /EPH	Schkopau B	Mitteldeutschland (ST)	1996	450	31.12.2034
LEAG (EPH)	Lippendorf R	Mitteldeutschland (SN)	2000	875	31.12.2035
EnBW	Lippendorf S	Mitteldeutschland (SN)	1999	875	31.12.2035
RWE	Niederaußem K	Rheinland	2002	1000	31.12.2038
RWE	Neurath F	Rheinland	2012	1000	31.12.2038
RWE	Neurath G	Rheinland	2012	1000	31.12.2038
LEAG (EPH)	Schwarze Pumpe A	Lausitz (BB/SN)	1998	750	31.12.2038
LEAG (EPH)	Schwarze Pumpe B	Lausitz (BB/SN)	1998	750	31.12.2038
LEAG (EPH)	Boxberg R	Lausitz (SM)	2012	640	31.12.2038
LEAG (EPH)	Boxberg Q	Lausitz (SM)	2000	860	31.12.2038

Σημείωση: Το λεγόμενο "Escape Clause" μπορεί να οδηγήσει σε κλείσιμο εργοστασίων 3 χρόνια νωρίτερα (και ολική εγκατάλειψη το 2035), αν αποφασιστεί έτσι στις αναθεωρήσεις του 2026 και το 2029

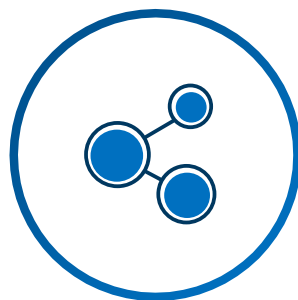
Πηγή: Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομικών (15.01.2020), Ανάλυση Ομάδας ΣΔΑΜ

Η Επιτροπή Άνθρακα είχε 27 μέλη από διαφορετικούς τομείς της οικονομίας και 4 προέδρους, πρώην πολιτικούς

Επιχειρήσεις και Βιομηχανίες

7 μέλη από Τοπικούς και εθνικούς συνδέσμους βιομηχανιών, καθώς και τεχνικών και εμπορικών επιμελητηρίων

Περιοχές

5 μέλη τοπικής αυτοδιοίκησης από τις επηρεαζόμενες περιοχές

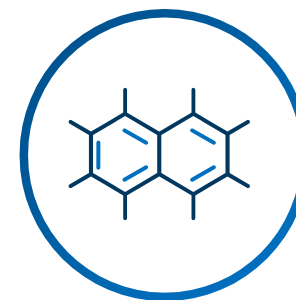
Συνδικάτα

3 μέλη από εργασιακά και κλαδικά σωματεία καθώς και εμπορικές ενώσεις

Περιβαλλοντικοί οργανισμοί

3 μέλη από περιβαλλοντικές οργανώσεις όπως πχ. η Greenpeace

Επιστήμη

5 μέλη από ερευνητικά κέντρα θετικών & κοινωνικών επιστημών καθώς και ινστιτούτων που παρακολουθούν την εξέλιξη της κλιματικής αλλαγής

Κοινοβούλιο

3 μέλη από τη Γερμανική Βουλή, χωρίς δικαίωμα ψήφου
1 μέλος από το Γερμανικό Ερυθρό Σταυρό

Αναλυτική παρουσίαση των 31 μελών της επιτροπής του Άνθρακα

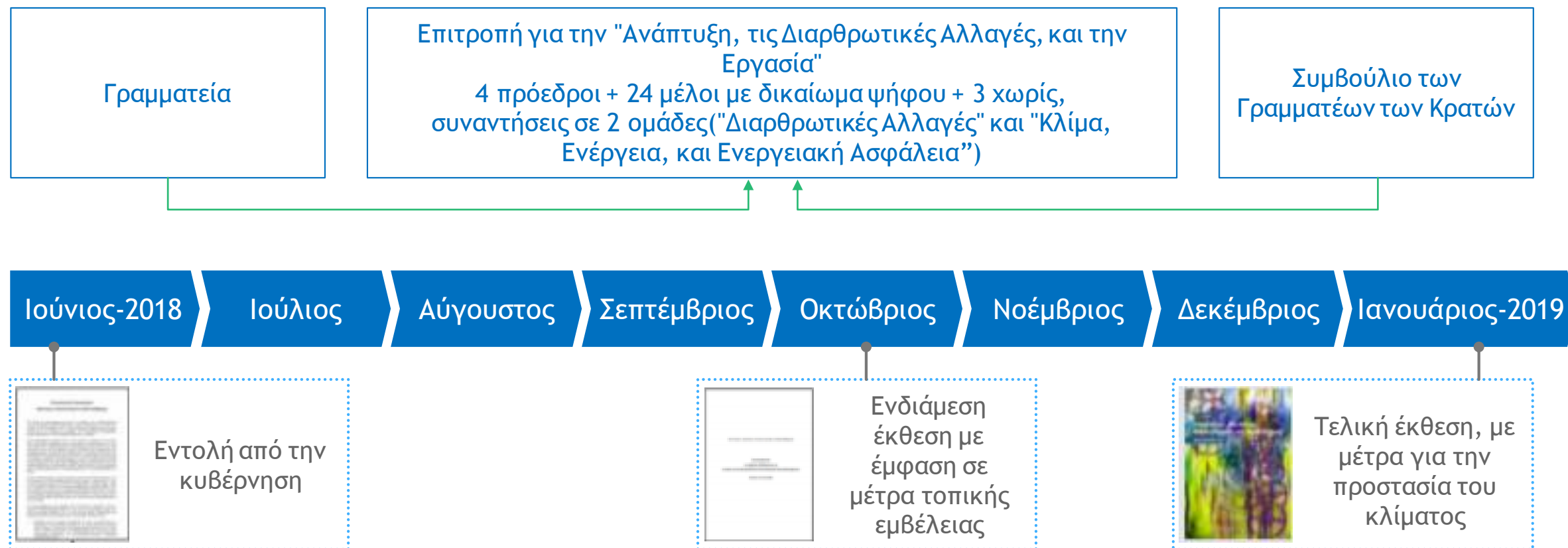
Πρόεδροι

Matthias Platzeck (πρώην πρωθυπουργός του Brandenburg)	Ronald Pofalla (πρώην Ομοσπονδιακός Υπουργός Ειδικών Υποθέσεων και Αρχηγός του Γραφείου του Καγκελαρίου)	Barbara Praetorius (καθηγητής στο HTW, πρώην αναπληρώτρια διευθύντρια της Agora Energiewende)	Stanislaw Tillich (πρώην πρωθυπουργός του Saxony)
--	--	---	---

Μέλη

Επιχειρήσεις και Βιομηχανίες	Περιοχές	Συνδικάτα	Περιβαλλοντικοί οργανισμοί	Επιστημονική κοινότητα	Βουλή και άλλοι
7 μέλη από: - Συνομοσπονδία Γερμανικών Εργοδοτών, BDA - Γερμανικές Βιομηχανίες Ενέργειας και Νερού, BDEW - BDI, Γερμανική Βιομηχανική Ένωση - Telekom - Association of municipal utilities, VKU (also EnbW board member) - Ένωση των Γερμανικών Εμπορικών και Βιομηχανικών Επιμελητηρίων (DIHT)	5 μέλη από: - Rhinland - Lusatia - Spree-Neiße - Rhein-Erft-Kreis district - North Rhine-Westphalia	3 μέλη από: - Σωματείο Εξορύξεων, Χημικών και Ενέργειας, IG BCE - Σωματείο Δημόσιου Τομέα, ver.di - Ένωση Γερμανικών Εργατικών Σωματείων Εμπορίου, DGB	3 μέλη από: - Greenpeace - Γερμανικό Σωματείο για το Περιβάλλον και τη Διατήρηση της φύσης, BUND - Γερμανική Εταιρία Διατήρησης της φύσης, DNR	5 μέλη από: - Κέντρο Έρευνας Κοινωνικών Επιστημών, WZB - Öko-Institute - Potsdam Ινστιτούτο για την Κλιματική Αλλαγή και Έρευνα - University of Kiel - Fraunhofer-Institute	3 μέλη από τη Γερμανική Βουλή, χωρίς δικαίωμα ψήφου 1 μέλος από το Γερμανικό Ερυθρό Σταυρό

Η οργανωτική διάρθρωση της επιτροπής είχε επιμεληθεί το χρονοδιάγραμμα εξαρχής προκειμένου να υπάρξει ομαλή και δίκαιη μετάβαση

Τελικές προτάσεις για την σταδιακή απόσυρση του άνθρακα

Σταδιακή απόσυρση μονάδων ηλεκτροπαραγωγής με άνθρακα

Υποστήριξη του μετασχηματισμού των περιοχών εξόρυξης

Εκσυγχρονισμός των συστημάτων ηλεκτροπαραγωγής

Μείωση των δυσκολιών για τους επηρεαζόμενους εργαζομένους

Παρακολούθηση και προσαρμογή των μέτρων

Σταδιακό κλείσιμο υπαρχόντων μονάδων μέχρι το 2035, ή το αργότερο μέχρι το 2038 και μη άνοιγμα νέων

Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και αναβάθμιση των περιοχών λόγω προσέλκυσης νέων επενδύσεων και εκσυγχρονισμού των υλικών και ψηφιακών υποδομών

Μετριασμός των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου με περισσότερες ΑΠΕ, συνδυασμένη παραγωγή θερμότητας και ηλεκτρισμού (ΣΘΗ), και ακύρωση των πιστοποιητικών CO₂

Διατήρηση ανταγωνιστικότητας των βιομηχανιών και της προσιτής τιμής της Η/Ε

Αποζημίωση μονάδων παραγωγής που θα κλείσουν

Παρακολούθηση και ανάλυση της πορείας της διαδικασίας και λήψη νέων μέτρων σε τακτά προκαθορισμένα χρονικά διαστήματα (2023, 2026, 2029, και 2032)

Υποστήριξη επαναχρησιμοποίησης των εξορυκτικών εδαφών

Εξασφάλιση ασφάλειας εφοδιασμού ρεύματος μέσω παρακολούθησης, αποθεμάτων και δικτύου

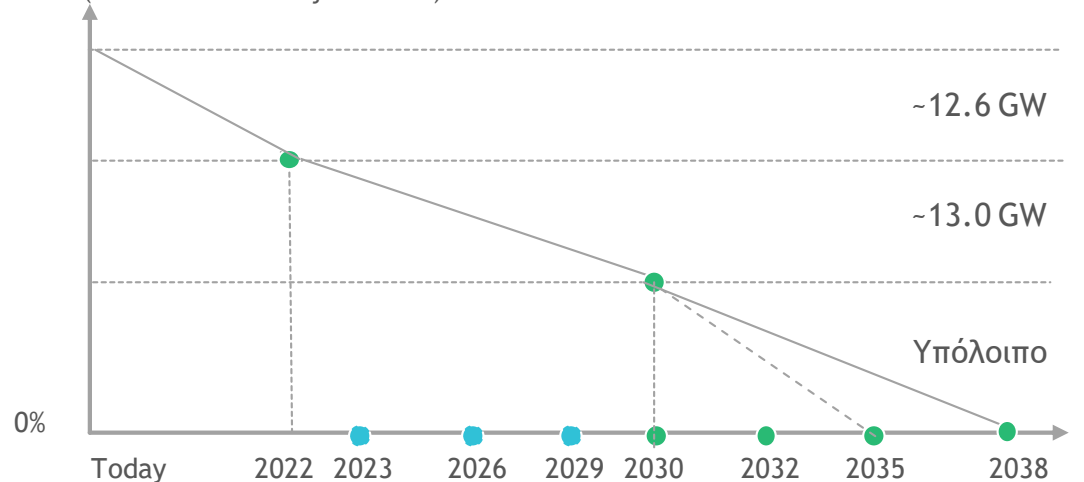
Διασφάλιση "δίκαιης μετάβασης" για τους εργοδότες μέσω προγραμμάτων εθελουσίας εξόδου

Σύνοψη προτάσεων από την Επιτροπή του Άνθρακα, όπως δημοσιεύτηκαν τον Ιανουάριο του 2019

Χρονοδιάγραμμα Απόσυρσης Μονάδων

Εγκατεστημένη δυναμικότητα σε GW

100% (42.6 GW στο τέλος του 2017)

Το πλάνο απόσυρσης των μονάδων θα αποφασιστεί μέσω διαπραγματεύσεων μεταξύ ιδιοκτητών των μονάδων και κυβέρνησης

Ενδιάμεση αναθεώρηση του πλάνου σταδιακής απόσυρσης

Αξιολόγηση ασφάλειας εφοδιασμού, τιμής ηλεκτρισμού, εργασίας, και κλιματικών στόχων

"Escape Clause" ("Öffnungsklausel")

Αναθεώρηση του χρονοδιαγράμματος κλεισίματος. Αναθεώρηση τελικής ημερομηνίας στο 2035, αν είναι εφικτό (αγορά εργασίας, αγορά ηλεκτρικού ρεύματος, και οικονομική κατάσταση γενικότερα)

Τελικό κλείσιμο

Κλείσιμο όλων των μονάδων ηλεκτροπαραγωγής από άνθρακα

Επιλεγμένες προτάσεις

Αποζημίωση των ιδιοκτητών των μονάδων

Λιγνίτης: Συμφωνίες μέσω συμβολαίου και αποζημιώσεις για μονάδες λιγνίτη, ώστε να κλείσουν μέχρι το 2030 (όσο παλαιότερο, τόσο χαμηλότερη αποζημίωση). Οι προτάσεις ισχύουν και για την Datteln (εφόσον δεν επιτευχθεί συμφωνία μέχρι το 2020, η έξοδος αποφασίζεται μέσω του διοικητικού νόμου ("Ordnungsrecht"). Το σχέδιο αποζημίωσης θα βασίζεται σε δοκιμασμένη και επιτυχημένη μέθοδο: 600 €Μ ανά εγκατεστημένη δυναμικότητα

Λιθάνραθρακας: Αποζημίωση μέσω διαγωνισμού: το κράτος προτείνει δυναμικότητα για κλείσιμο, οι ιδιοκτήτες εγκαταστάσεων μπορούν να υποβάλουν αίτηση με προσφορά για ποσό αποζημίωσης, με τους μειοδότες να κερδίζουν

Απομείωση κόστους για βιομηχανίες/νοικοκυριά

Από το 2023 και έπειτα, θα υπάρξει μείωση των τιμών ηλεκτρισμού μέσω της μείωσης των πληρωμών στο δίκτυο (επιδοτήσεις από το κράτος)

Μετατροπή του αποθεματικού δικτύου σε φυσικό αέριο

Μετατροπή των 2.3 GW του αποθεματικού δικτύου (από καύση άνθρακα) σε φυσικό αέριο μέχρι το 2022

Παρακολούθηση της ασφάλειας εφοδιασμού

Συνεχής παρακολούθηση της ασφάλειας εφοδιασμού και γρηγορότερη αδειοδότηση για νέες μονάδες φυσικού αερίου

Απομείωση κόστους για βιομηχανίες με μεγάλη κατανάλωση ενέργειας

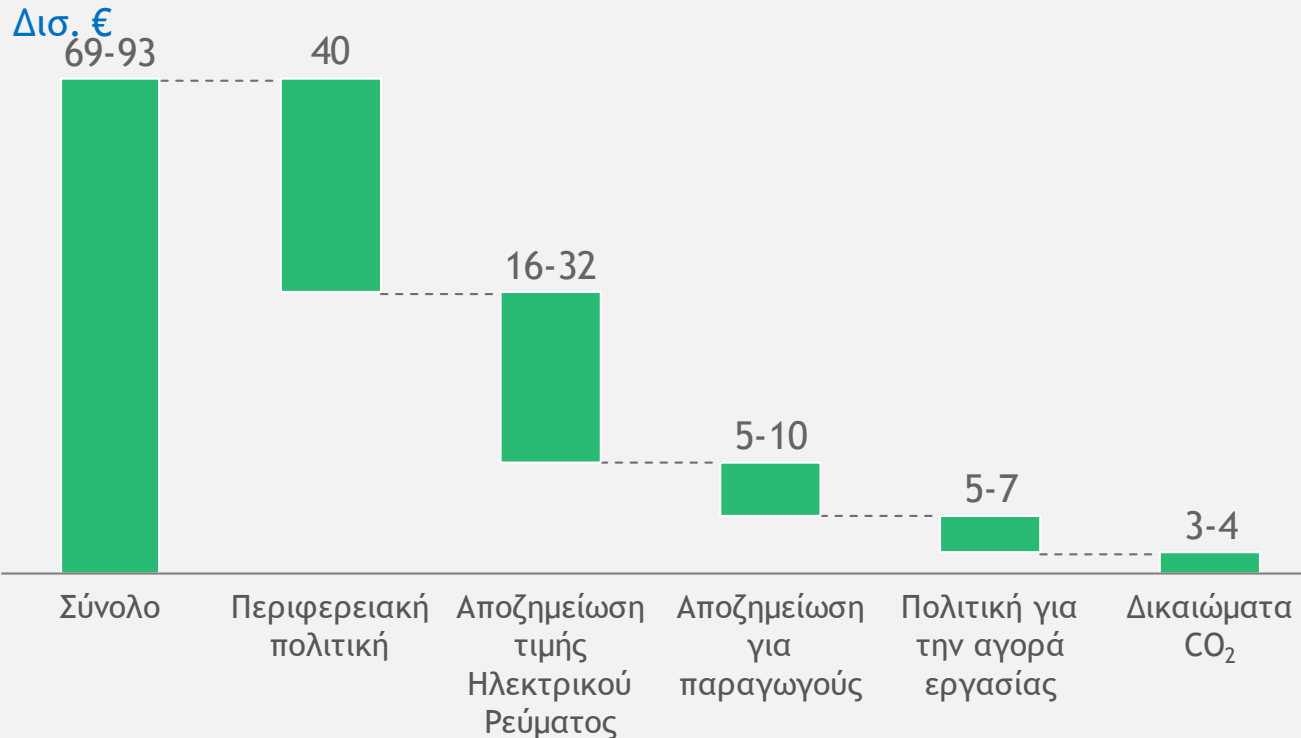
Παράταση του προγράμματος για αποζημίωσης (που τελειώνει το 2020 κανονικά) "Strompreiskompensation" για μία μόνιμη απομείωση κόστους

Οικονομική υποστήριξη των κρατιδίων που έχουν εξόρυξη άνθρακα

Υποστήριξη του North Rhine-Westphalia και της ανατολικής Γερμανίας για την επίτευξη διαρθρωτικών αλλαγών - περίπου 40 δισ. € μέχρι το 2040

Κόστος για την κυβέρνηση, όπως υπολογίστηκε από την Επιτροπή Άνθρακα

Κόστη για τον ομοσπονδιακό προϋπολογισμό

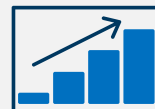
Σημείωση: Το διάγραμμα είναι βάση των μέγιστων τιμών του εύρους
Πηγή: Agora; Ανάλυση Ομάδας ΣΔΑΜ

Αβεβαιότητα για το τελικό κόστος

- Κάποια από τα κόστη θα προσδιοριστούν έπειτα από διαπραγματεύσεις μεταξύ της ομοσπονδιακής κυβέρνησης και των ιδιοκτητών των μονάδων, ή, αλλιώς, έπειτα από δημοπρασία για παροχή υποστήριξης κατά την εγκατάλειψη του άνθρακα
- Για παράδειγμα, όσον αφορά την αναπροσαρμογή των αποζημιώσεων για τους εργαζόμενους, δεν είναι ξεκάθαρο πόσοι εργαζόμενοι θα συμμετάσχουν σε ένα τέτοιο πρόγραμμα
- Η οδηγία για το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου (οδηγία ΣΕΕ), που περιέχει τους κανονισμούς για την εγκατάλειψη των πιστοποιητικών CO₂, δεν είναι καλά διατυπωμένη και αφήνει μεγάλο περιθώριο για διαφορές ερμηνείας

Πρόταση διαρθρωτικής
πολιτικής από την
Επιτροπή του Άνθρακα

Νομοσχέδιο για τη διαρθρωτική υποστήριξη των επηρεαζόμενων περιοχών

Επιδότησεις για επενδύσεις ύψους έως και 14δισ. € από κρατίδια και δήμους για τον περιορισμό των οικονομικών ανισοτήτων και για την ανάπτυξη της οικονομίας στις λιγνιτικές περιοχές¹

Διαρθρωτική υποστήριξη ύψους έως και 1.1 δισ. € (ειδικά για θέσεις εργασίας) σε περιοχές με μονάδες ηλεκτροπαραγωγής από λιθάνθρακα και λιγνιτικές περιοχές πχ. Helmstedt

Οικονομική υποστήριξη ύψους έως και 26 δισ. € για διάφορες δραστηριότητες, πχ. ανάπτυξη της έρευνας και των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, έργα υποδομής

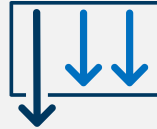
Σημείωση: Όλες οι χρηματοδοτήσεις θα έχουν ολοκληρωθεί μέχρι το 2038. Θα είναι χορηγούμενες κατά 10% από τα κρατίδια και το υπόλοιπο θα καλυφθεί από τον ομοσπονδιακό προϋπολογισμό

1. Συγκεκριμένα ποσοστά αποδίδονται σε κάθε περιοχή

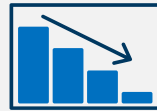
Πηγή: "Νομοσχέδιο για την διαρθρωτική υποστήριξη των περιοχών άνθρακα" από την BMWi, Ανάλυση Ομάδας ΣΔΑΜ

Πρόταση ενεργειακής πολιτικής
από την Επιτροπή του Άνθρακα

Νομοσχέδιο για την σταδιακή εγκατάλειψη της ηλεκτροπαραγωγής από καύση άνθρακα μέχρι το 2035/2038

Σταδιακή εγκατάλειψη του λιθάνθρακα και υποβολή προτάσεων για το πλάνο αποζημιώσεων

Πορεία προς σταδιακή απόσυρση από την εξόρυξη και παραγωγή μέσω λιγνίτη

Πληρωμές στους εργαζομένους στα ορυχεία ώστε να μειωθεί το κενό μέχρι τη συνταξιοδότηση

Ανταμοιβές για εταιρείες που μεταβαίνουν σε ΣΘΗ και ανταμοιβή για δημιουργία μονάδας ΣΘΗ στη Νοτιοανατολική Γερμανία

Προτεινόμενο νομοσχέδιο για την σταδιακή εγκατάλειψη της ηλεκτροπαραγωγής από καύση άνθρακα

"Επιβάρυνση του λιθάνθρακα"

Πορεία απολιγνιτοποίησης

Προσαρμογή του KWKG

- Η BNetzA διαχειρίζεται τις προσφορές μεταξύ του 2020 και του 2026 και βάζει ανώτατο όριο στις τιμές για την απόσυρση στην ημερομηνία που είχε στοχευθεί:
- 2020¹ για 4 GW: 165,000 €/MW
- 2020-21² για 1.5 GW: 155,000 €/MW
- Αρχές 2021 να μειωθεί η υπολοιπόμενη χωρητικότητά στα 15 GW μέχρι το τέλος του 2022: 155,000 €/MW
- Καολκαίρι 2021 για τη δυναμικότητα που θα αποσυρθεί μέχρι το 2023: 116,000 €/MW
- 3 ακόμα δημοπρασίες το 2022/23 που θα αποσυρθεί μέχρι το 2024-26: 87,000/65,000/49000 €/MW

- Συμφωνία για το χρονοδιάγραμμα της σταδιακής εγκατάλειψης του λιγνίτη μέχρι το 2038 το αργότερο, με ενδιάμεση αναθέωρηση όλου του πλάνου:
- Κλείσιμο εντός 3 ετών από την προγραμματισμένη τελική ημερομηνία λειτουργίας μετά το 2030 (με αναθεωρήσεις το 2026, το 2029 και το 2032)

- "Coal replacement bonus" σε μονάδες αερίου CHP με βάση την απόδοση του συστήματος που αντικαθίσταται
- Από 0.6 ct/kWh για 30,000 ώρες 180€/kWel όφελος αντικατάστασης (μία πληρωμή, ίσο ονομαστικό ποσό, άμεση πληρωμή)
- Εισαγωγή ενός Südbonuses (μπόνους για τις νότιες περιοχές της χώρας) για την παροχή εποπλέον δυναμικότητας στο δίκτυο
- 60 €/kW

Η απόσυρση του άνθρακα ενδέχεται να αυξήσει τα κόστη καταναλωτών, παρόχων και δημοσίων φορέων σε πολλαπλά επίπεδα

Ομοσπονδία

Ομοσπονδιακός
προϋπολογισμός:

- ~€4.4B για απόσυρση του λιθάνθρακα
- ~€5B για υποστήριξη εργαζόμενων

Πολίτες (μη καταναλωτές)

Κανένα κόστος, εκτός από την προσπάθεια των επηρεαζόμενων εργαζομένων να λάβουν επιδόματα

Επιχειρήσεις

Επιβαρύνσεις προερχόμενες από τις δημοπρασίες και τη διαχείριση των εργαζόμενων (εκτίμηση):

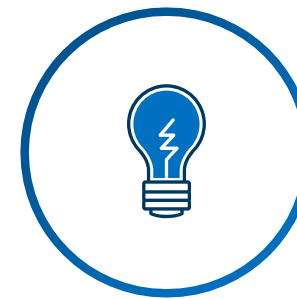
- ~€0.6M εφάπαξ
- ~€0.1M ετησίως

Διαχειριστής

Επιβαρύνσεις για τη διαχείριση προσφορών (εκτίμηση):

- ~€6.7M ετησίως για προσωπικό, υλικά, και διοικητικά έξοδα
- ~€1.7M για υπουργικές εργασίες
 - ~€1.7M εφάπαξ
 - ~€10.4M ετησίως

Καταναλωτές Η/Ε

Πιθανές υψηλότερες τιμές
Αύξηση εισπράξεων από ΣΘΗ μέσω επιπλέον στήριξης των μονάδων ΣΦΗ

Πιθανές χρήσιμες εισηγήσεις για τη μείωση της ηλεκτροπαραγωγής από άνθρακα που προκύπτουν από το παράδειγμα της Γερμανίας (I/III)

Εισήγηση	Προσδοκώμενο αποτέλεσμα	Πιθανά πλεονεκτήματα	Πιθανά προβλήματα
ΣΕΔΕ-ΕΕ μεταρρυθμίσεις	Ενημέρωση μελλοντικής πορείας τιμής (price signaling) μέσω της εμπροσθοβαρούς ενεργοποίησης του μηχανισμού Market Stability Reserve (MSR) το 2019 αντί για το 2021	Πανευρωπαϊκή οδηγία που θα μπορούσε να βοηθήσει διακρατικά πολλαπλούς κλάδους πέρα από αυτόν της ενέργειας	Δύσκολο να γίνουν διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στην παρούσα συγκυρία και στο εγγύς μέλλον διότι υπάρχει πλεόνασμα δικαιωμάτων εκπομπής CO ₂
Ορισμός κατώτατης τιμής δικαιωμάτων εκπομπής CO ₂	Αύξηση της τιμής δικαιωμάτων εκπομπής CO ₂ . Αναμένεται μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα του μέτρου εάν η τιμή είναι η ίδια σε όλη την ΕΕ ή τουλάχιστον στις μεγαλύτερες χώρες	Παροχή ασφάλειας προς τις εξορυκτικές εταιρείες για την απρόσκοπτη συνέχιση του επενδυτικού τους πλάνου	Οι κατώτατες τιμές ενδέχεται να κινηθούν σε αρκετά χαμηλά επίπεδα, με αποτέλεσμα να υπάρχει χαμηλό κίνητρο μεταστροφής στο φυσικό αέριο τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα
Καθορισμός ελάχιστης αποδοτικότητας εργοστασίων	Κλείσιμο μη-αποδοτικών μονάδων ηλεκτροπαραγωγής	Αποδοτικότερη χρήση πρώτων υλών	Το μέτρο μπορεί να επηρεάσει και τις μονάδες ηλεκτροπαραγωγής φυσικού αερίου (OCGT) διότι απαιτούνται περίπλοκα και χρονοβόρα τεστ και διαδικασίες μετρήσεων

Πιθανές χρήσιμες εισηγήσεις για τη μείωση της ηλεκτροπαραγωγής από άνθρακα που προκύπτουν από το παράδειγμα της Γερμανίας (II/III)

Εισήγηση	Προσδοκώμενο αποτέλεσμα	Πιθανά πλεονεκτήματα	Πιθανά προβλήματα
Απαιτήσεις ελαστικότητας προσαρμογής παραγωγής	Κλείσιμο των μονάδων ηλεκτροπαραγωγής που αδυνατούν να προσαρμοστούν	Μεγαλύτερη διείσδυση των ΑΠΕ στο ενεργειακό μίγμα	Το μέτρο μπορεί να επηρεάσει και τις μονάδες ηλεκτροπαραγωγής φυσικού αερίου (OCGT) διότι απαιτούνται περίπλοκα και χρονοβόρα τεστ και διαδικασίες μετρήσεων
Νόμος περί σταδιακής απόσυρσης άνθρακα	Μέγιστη παραγωγή (TWh) ή άδειες για συγκεκριμένο αριθμό εκπομπών CO ₂ για μονάδες παραγωγής	Δημιουργία ενός σταθερού περιβάλλοντος που προάγει την προσέλκυση επενδύσεων	Δύσκολο να προβλεφθούν οι αξίες των επιδομάτων από τις δημοπρασίες
Καθορισμός ανώτατου επιπέδου ρύπων για τις νέες μονάδες	Περιορισμός της δημιουργίας νέων εργοστασίων χωρίς τις απαραίτητες τεχνολογίες μείωσης ρύπων (scrubbers κοκ)	Περιορισμός ρυπογόνων επενδύσεων	Περιορισμένη και βραχυπρόθεση μείωση των εκπομπών CO ₂
Καθορισμός ανώτατου επιπέδου ρύπων για τις υπάρχουσες μονάδες	Περιορισμός της χρήσης ρυπογόνων εργοστασίων παλαιότερης τεχνολογίας	Διατήρηση των δυνατοτήτων παραγωγής	Αρνητική επίπτωση στην αποτελεσματικότητα των μονάδων ηλεκτροπαραγωγής, που μπορεί να οδηγήσει στο κλείσιμο των παλαιότερων
Χρησιμοποίηση των λιγνιτικών εργοστασίων ως back up για περιόδους υψηλής ζήτησης	Κίνητρα για την κατασκευή λιγότερο ρυπογόνων εργοστασίων	Μεγαλύτερη αξιοποίηση εργοστασίων φυσικού αερίου και προώθηση των λιγνιτικών σε κατάσταση εφεδρείας	Δύσκολο να εφαρμοστούν κριτήρια που είναι σύμφωνα με τους νόμους της ΕΕ περί κρατικών ενισχύσεων, καθώς θα δίνονται επιδόματα μόνο σε συγκεκριμένες μονάδες

Πιθανές χρήσιμες εισηγήσεις για τη μείωση της ηλεκτροπαραγωγής από άνθρακα που προκύπτουν από το παράδειγμα της Γερμανίας (III/III)

Εισήγηση	Προσδοκώμενο αποτέλεσμα	Πιθανά πλεονεκτήματα	Πιθανά προβλήματα
Πρόστιμα για επιβάρυνση του περιβάλλοντος (Climate contribution fee)	Πρόσθετη εισφορά για παλιούς σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής υψηλών εκπομπών CO ₂	Περιορισμός χρήσης των πιο ρυπογόνων μονάδων διατηρώντας παράλληλα την παραγωγικότητά τους σε εφεδρεία	Οι παλαιότερες μονάδες μπορεί να αποβούν ζημιογόνες εάν τα πρόστιμα είναι δυσανάλογα υψηλά
Απαγόρευση ανοίγματος νέων ορυχείων	Τερματισμός των υπαρχόντων σχεδίων για τη δημιουργία νέων ορυχείων στην Ανατολική Γερμανία	Αποφυγή μετεγκατάστασης πληθυσμών, εκσυγχρονισμού υπαρχόντων λιγνιτικών εργοστασίων	Καμία επίπτωση για περιοχές με επαρκή ενεργά δικαιώματα εκμετάλλευσης
Κλείσιμο των εναπομείναντων ορυχείων	Περιορισμός χρήσης των υπαρχόντων ορυχείων στην περιοχή της Βεστφαλίας	Συγκέντρωση της εξορυκτικής δραστηριότητας σε λίγα ορυχεία, με αποτέλεσμα τη μείωση των πάγιων εξόδων και την ανάγκη για μετεγκαταστάσεις πληθυσμών	Το μέτρο δεν προτεραιοποιεί τη μείωση της χρήσης των μη αποδοτικών εργοστασίων, αλλά απευθύνεται κυρίως στα ορυχεία

Σταδιακή απόσυρση ανθρακωρυχείων στην Ισπανία

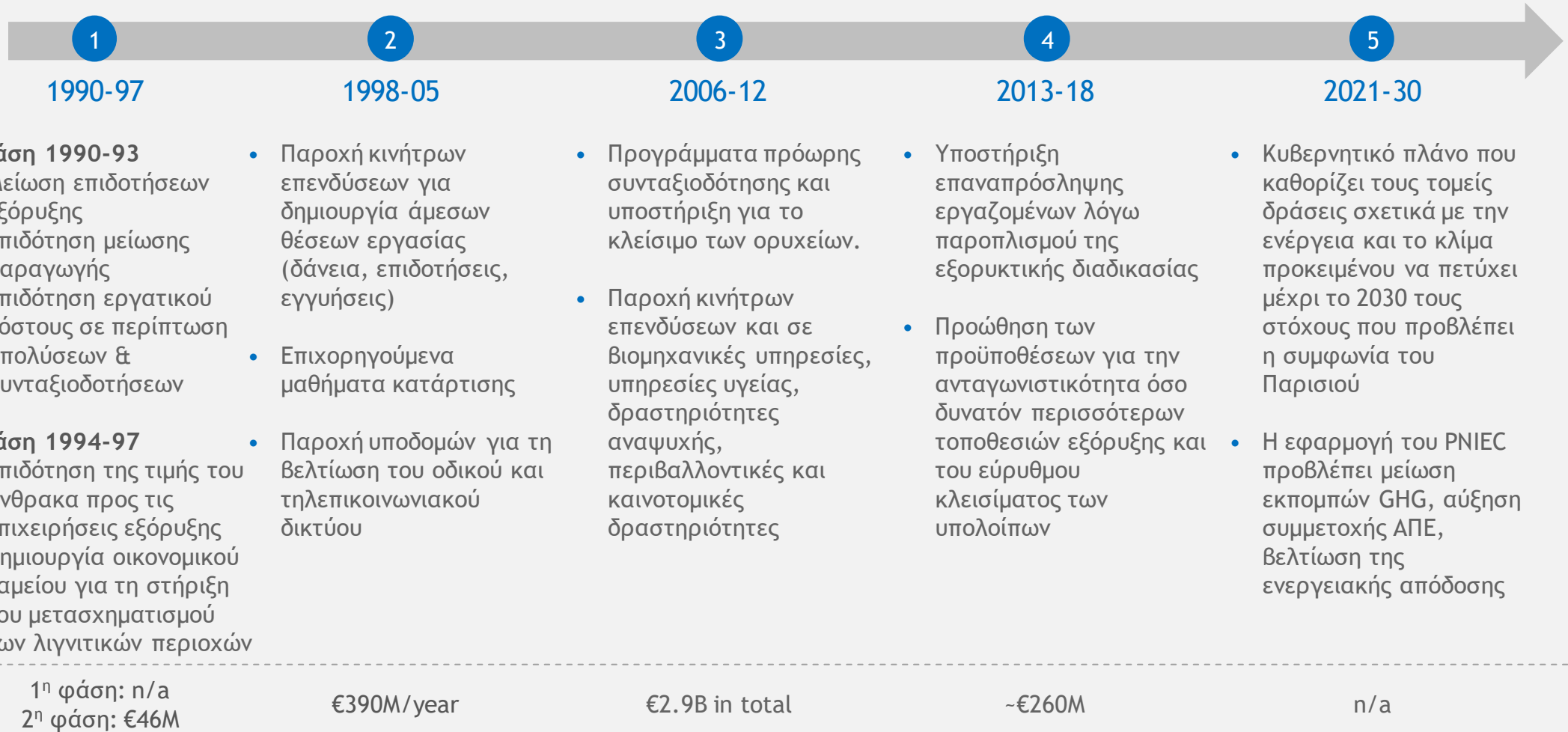

Η Ισπανία βρίσκεται σε σταδιακή διαδικασία απολιγνιτοποίησης τα τελευταία 30 χρόνια

Χρονοδιάγραμμα
απολιγνιτοποίησης

Περιγραφή
μέτρων

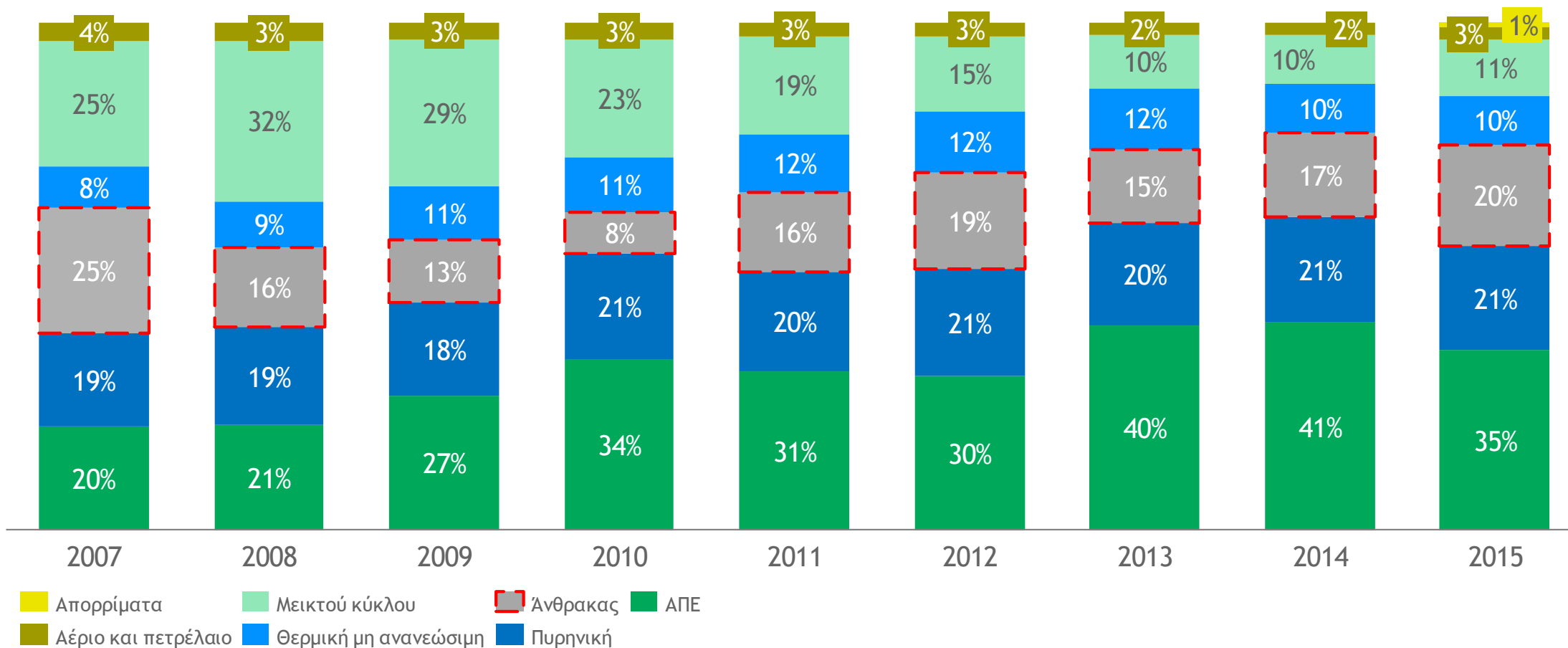
Διαθέσιμος
προϋπολογισμός

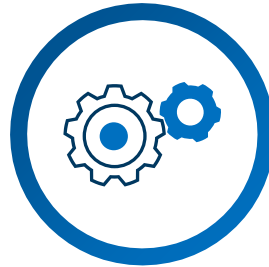

Περισσότερο από 50% του ενεργειακού μείγματος αποτελείται από πηγές χαμηλών ρύπων, ωστόσο ο άνθρακας παραμένει σημαντικός πυλώνας

Εξέλιξη του μείγματος ηλεκτρικής ενέργειας της Ισπανίας σε % επί του συνόλου

1^η φάση 1990-1993

5 κατευθυντήριοι άξονες

- Μείωση του κόστους παραγωγής με άνθρακα μέσω της σταδιακής μείωσης των επιδοτήσεων
- Αύξηση της παραγωγικότητας της υπόγειας εξόρυξης κατά 15%
- Επίτευξη παραγωγικής ικανότητας επιφανειακής εξόρυξης 0,6Mt έως το τέλος του 1993
- Βελτίωση του επιπέδου ασφαλείας των ορυχείων
- Αναγέννηση του βιομηχανικού ιστού των επηρεαζόμενων περιοχών

2^η φάση 1994-1997

4 κατευθυντήριοι άξονες

- Υποστήριξη για την οικονομική επανενεργοποίηση των περιοχών εξόρυξης
- Μηχανισμός στήριξης τιμών για την άμβλυνση της διαφορά μεταξύ της διεθνούς τιμής άνθρακα και της τιμής αναφοράς
- Υποστήριξη για την κάλυψη των αποσβέσεων των λειτουργικών λογαριασμών
- Δημιουργία οικονομικού ταμείου για τη στήριξη του μετασχηματισμού των λιγνιτικών περιοχών

Το πλάνο του '90-'97 παρείχε κυρίως **οικονομική υποστήριξη** σε εργαζομένους που επηρεάζονταν από το **κλείσιμο ορυχείων**

Το πλάνο του '98-'05 στόχευε στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας του κλάδου, στηρίζοντας τις εταιρείες που θα μείωναν την παραγωγική δυναμικότητά τους

Παράλληλα προέβλεπε στήριξη για την οικονομική ανάπτυξη των επηρεαζόμενων περιοχών σε 3 άξονες

Επιχορήγηση επενδυτικών κινήσεων

- Για την προσέλκυση νέων επενδύσεων που θα δημιουργούσαν "σταθερές και ποιοτικές" θέσεις εργασίας
- Για τη συνέχιση της λειτουργίας σε συνδυασμό με τη μείωση της δραστηριότητας των μεταλλευτικών εταιρειών
 - Ο στόχος ήταν η κάλυψη της διαφοράς μεταξύ του λειτουργικού κόστους και των εσόδων από πωλήσεις άνθρακα για εκείνες τις εταιρείες που εφάρμοζαν σχέδιο εκσυγχρονισμού, αναδιάρθρωσης και εξορθολογισμού που οδηγεί σε μείωση του κόστους ή σε μείωση της παραγωγικής δυναμικότητάς τους

Επιχορήγηση δημιουργίας υποδομών διασύνδεσης και ανάπτυξης στις επηρεαζόμενες περιοχές

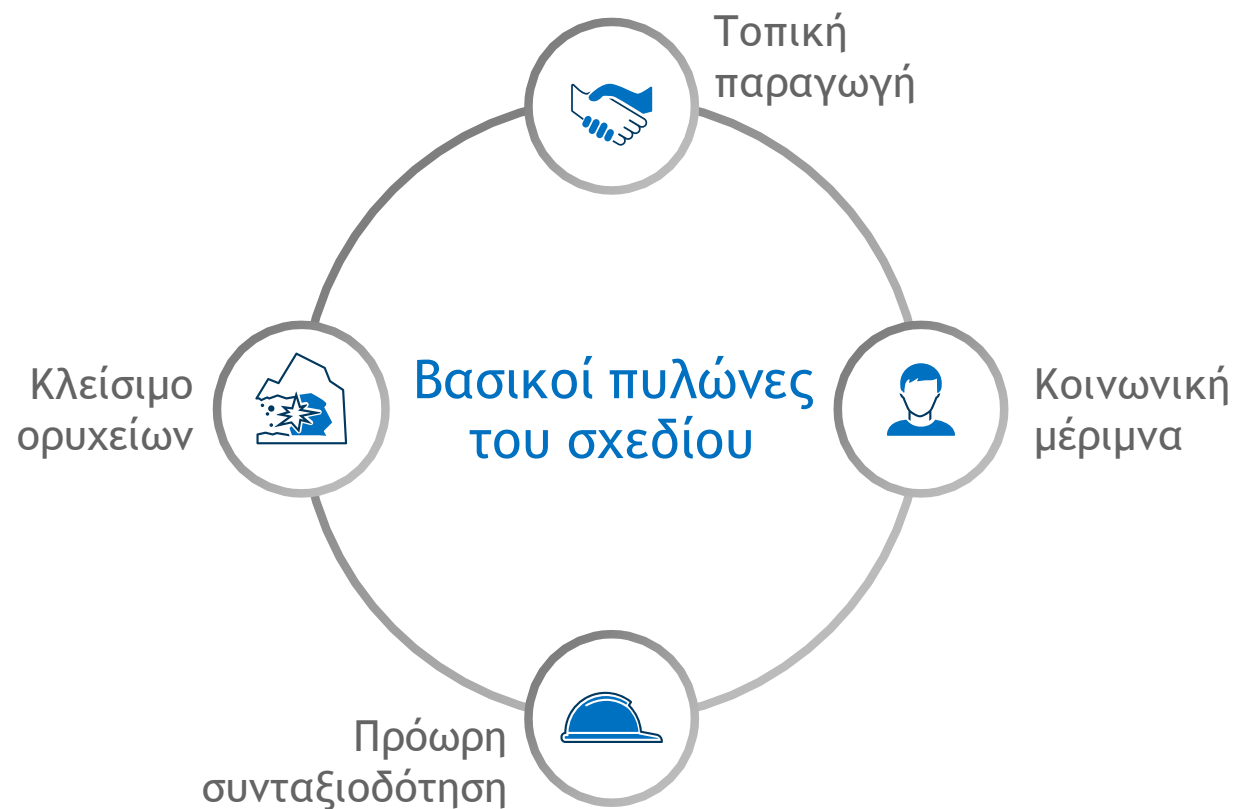
- Κοινά χαρακτηριστικά των λιγνιτικών περιοχών, όπως τα υψηλά ποσοστά ανεργίας, η χαμηλή συνδεσιμότητα με τις γύρω περιοχές, καθώς και η υψηλή εξάρτηση στον κλάδο της ενέργειας χρίζαν απαραίτητη την αναβάθμιση των τοπικών υποδομών για την προσέλκυση επενδύσεων

Υποστήριξη προγραμμάτων επανεκπαίδευσης ανέργων και υπαλλήλων για αύξηση της προσληψιμότητάς τους από νέες επιχειρήσεις

- Μέριμνα για την αύξηση του μορφωτικού επιπέδου στις λιγνιτικές περιοχές, σε συνεργασία με ειδικούς τοπικούς φορείς

Το πλάνο του '06-'12 αποτελούσε **φυσική συνέχεια του προηγούμενου σχεδίου** όσον αφορά τη παροχή τομεακής υποστήριξης

Ειδοποιός διαφορές σε σχέση με το προηγούμενο σχέδιο ήταν:

- Ευρύτερη γκάμα έργων μπορούσαν να επιλεγούν προς χρηματοδότηση
- Νέοι τρόποι χρηματοδότησης ήταν πλέον διαθέσιμοι (πχ. Venture capital, microloans)
- Η υποστήριξη επανενεργοποίησης των επηρεαζόμενων περιοχών εξόρυξης ήταν πλέον βασική προτεραιότητα του Σχεδίου αυξάνοντας τον προϋπολογισμό κατά €150 εκατ.

Βασικός μακροπρόθεσμος στόχος του σχεδίου 13'-18' ήταν η σταδιακή μείωση των κρατικών ενισχύσεων στον άνθρακα

Βραχυπρόθεσμα παρείχε υποστήριξη στους παρακάτω άξονες

Επιχορήγηση εξόρυξης άνθρακα για τις μεταλλευτικές εταιρείες που πουλούσαν την παραγωγή τους σε λιγνιτικά εργοστάσια (δεν επαρκούσε μόνο η εξόρυξη για τη λήψη της επιχορήγησης)

Επιχορήγηση εργαζομένων μέσω:

- Προγραμμάτων εθελουσίας εξόδου και πρόωρης συνταξιοδότησης
- Μετεγκαταστάσεων σε άλλες επιχειρήσεις
- Παροχής προσωρινής εργασίας σε προγράμματα αποκατάστασης εκτάσεων ορυχείων

Επιχορήγηση οικονομικής ανάπτυξης των επηρεαζόμενων περιοχών μέσω προγραμμάτων:

- Προσέλκυσης νέων επιχειρήσεων
- Υποστήριξης επέκτασης εργασιών των υπαρχόντων ορυχείων
- Ανάπτυξης υποδομών για τη διευκόλυνση προσέλκυσης επενδύσεων
- Επιχορήγηση επενδύσεων σε νέες καθαρότερες τεχνολογίες σχετικές με την εξόρυξη και καύση άνθρακα

Το νέο πλάνο
μείωσης
εκπομπών GHG
για την περίοδο
'21-'30 (PNIEC)
προβλέπει:

Δημιουργία τουλάχιστον 250 χιλ.
νέων θέσεων εργασίας

Μείωση εισαγωγών ορυκτών
καυσίμων κατά €75B

Μείωση θανάτων από επιπλοκές
που σχετίζονται με την
ατμοσφαιρική μόλυνση κατά 2 χιλ.

Η διαμόρφωση ενιαίας πολιτικής απολ/ποίησης συναντά αντιδράσεις κυρίως από τις επηρεαζόμενες περιοχές

Επιχειρήματα υποστήριξης της σταδιακής απολιγνιτοποίησης

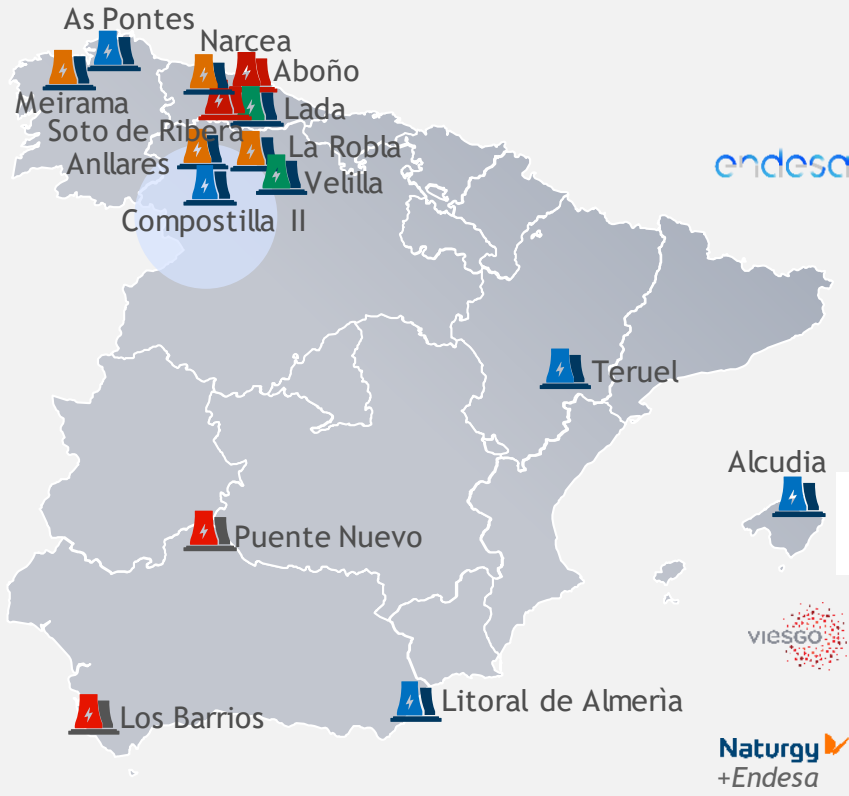
- Νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Υψηλό κόστος παραγωγής λόγω υψηλών επιδοτήσεων
- Υψηλό κόστος εισαγωγών άνθρακα, λόγω χαμηλής θερμικής απόδοσης του εγχωρίου
- Πλεονάζουσα υπάρχουσα παραγωγική δυναμικότητα λόγω υπερεπένδυσης σε ΑΠΕ και εργοστάσια μεικτού κύκλου (CCGT)

Επιχειρήματα ενάντια στη σταδιακή απολιγνιτοποίηση

- Χαμηλότερη εξάρτηση από εισαγωγές ορυκτών καυσίμων
- Εφεδρική παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας για υποστήριξη των δυνατοτήτων των ΑΠΕ
- Δυνατότητα ύπαρξης μίας αυτόνομα ανταγωνιστικής εθνικής βιομηχανίας δίχως τη χρήση επιδοτήσεων
- Κοινωνικοοικονομικός αντίκτυπος στις επηρεαζόμενες περιοχές

Η απολιγνιτοποίηση προβλέπεται να συνεχιστεί με αποφασιστικά βήματα τα προσεχή έτη

Ισχύς λιγνιτικού εργοστασίου (MW)	Ημερομηνία κλεισίματος		Παρούσα κατάσταση
Teruel	1.100	2020	Αίτημα κλεισίματος
Compostilla II	1.052	2020	Αίτημα κλεισίματος
As Pontes	1.468	2021	Αίτημα κλεισίματος
Litoral Almería	1.159	2020	Αίτημα κλεισίματος
Alcudia	510	2027	Αίτημα κλεισίματος
Los Barrios	589	-	-
Puente Nuevo	324	2020	Επιβεβαίωση κλεισίματος
Anllares	347	-	Υπό διάλυση

	Ισχύς λιγνιτικού εργοστασίου (MW)	Ημερομηνία κλεισίματος	Παρούσα κατάσταση	
	Narcea	569	2020	Επιβεβαίωση κλεισίματος
	Meirama	580	2020	Επιβεβαίωση κλεισίματος
	La Robla	645	2020	Επιβεβαίωση κλεισίματος
	Aboño	878	-	-
	Soto Ribera	615	-	-
	Lada	358	2021	Αίτημα κλεισίματος
	Velilla	516	2020	Επιβεβαίωση κλεισίματος

Το εθνικό ενεργειακό πλάνο της Ισπανίας (PNIEC) προβλέπει την αντικατάσταση ~60 GW με εγκαταστάσεις ΑΠΕ μέχρι το 2030

Επανακατάρτιση ανθρώπινου δυναμικού

Διεθνής εμπειρία

Βασικά χαρακτηριστικά και παράγοντες επιτυχίας των προγραμμάτων επανακατάρτισης

Συγχρηματοδότηση από δημόσιους φορείς

- Μέρος του προϋπολογισμού των προγραμμάτων συνήθως καλύπτεται από την κεντρική κυβέρνηση, τις περιφέρειες ή και την Ευρωπαϊκή Ένωση¹

Συνεργασίες με έμπειρους ιδιωτικούς φορείς (μέσω ΣΔΙΤ)

- Για την αύξηση της ποιότητας σπουδών και μείωση της οργανωτικής πολυπλοκότητας λόγω της συσσωρευμένης εμπειρίας των φορέων

Εύκολα κλιμακούμενα (scalable) για πολλούς συμμετέχοντες

- Δυνατότητα δημιουργίας ολιγομελών τμημάτων, συχνά επαναλαμβανόμενων για να μπορούν να καλύπτουν δεκάδες χιλιάδες συμμετεχόντων διαχρονικά

Ολιστική μέριμνα εργασιακής επανένταξης

- Συνδυαστικά με την τεχνική κατάρτιση παρέχουν υπηρεσίες ψυχολογικής υποστήριξης, επαγγελματικού προσανατολισμού, προετοιμασία CV, κοκ

Αποζημίωση κόστους παρακολούθησης

- Οι συμμετέχοντες είτε πληρώνουν την εκπαίδευση και αποζημιώνονται με την εύρεση εργασίας, είτε παρακαλουθούν δωρεάν με voucher
- Μέσο κόστος ανά συμμετέχοντα ~€2,000-3,000

1. Αφορά τα κράτη μέλη της ΕΕ και την Αίγυπτο

Σημείωση: Στο υποστηρικτικό υλικό παρατίθενται αναλυτικά παραδείγματα ανά χώρα που μελετήθηκε

Πηγή: Ανάλυση Ομάδας ΣΔΑΜ

Ιταλία: Περιφερειακό πρόγραμμα δια βίου μάθησης για τη βελτίωση του επιπέδου κατάρτισης του τοπικού δυναμικού

Γενικό πλαίσιο

Η περιοχή της Λομβαρδίας στη Β. Ιταλία αποτελεί μία από τις περιοχές με τη σημαντικότερη συμμετοχή στην ιταλική αγορά εργασίας

Διαχρονικά διαθέτει ποσοστά ανεργίας χαμηλότερα από τον εθνικό μέσο όρο

Για την περαιτέρω βελτίωση της αντιστοίχισης μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας, η περιφέρεια δημιούργησε το πρόγραμμα δια βίου μάθησης Dote Unica

Πρωτοβουλίες

Οι συμμετέχοντες εφόσον κατηγοριοποιηθούν με βάση εμπειρία και δημογραφικά χαρακτηριστικά, έχουν τη δυνατότητα επιλογής ενός εξατομικευμένου πλάνου κατάρτισης

Επιπρόσθετες υποστηρικτικές υπηρεσίες είναι διαθέσιμες πχ. επαγγελματικός προσανατολισμός, προετοιμασία για συνεντεύξεις, κλπ.

Η χρηματική αποζημίωση των συμμετεχόντων γίνεται με την έρευση εργασίας

Αποτελέσματα

👍 ~ 61,000 πρώην εργαζόμενοι παρακολούθησαν τα προγράμματα τα 2 πρώτα χρόνια λειτουργίας (2013-15)

👍 ~ 47,000 υπολογίζεται πως βρήκαν εργασία λόγω του προγράμματος με ~15,000 εξ' αυτών με σύμβαση αορίστου

👎 Οι συνεργαζόμενοι φορείς είχαν στόχους απορρόφησης συμμετεχόντων, με αποτέλεσμα να προτεραιοποιούνται οι συμμετέχοντες με υψηλότερες προοπτικές επαγγελματικής απορρόφησης

Συμπεράσματα

Η συμμετοχή των φορέων επανακατάρτισης είναι απαραίτητη από την αρχή για το σχεδιασμό αποτελεσματικών προγραμμάτων

Η ενημέρωση των υποψηφίων για τα διαθέσιμα προγράμματα αλλά και των επιχειρήσεων είναι βασική για την αύξηση των συμμετεχόντων και τη μετέπειτα απορρόφησή τους

Τσεχία: Πρόγραμμα ΣΔΙΤ ταχείας και στοχευμένης επανακατάρτισης επηρεαζόμενων ανθρακούχων

Γενικό πλαίσιο

Η περιοχή της Μοραβίας-Σιλεσίας αποτελούσε κέντρο άνθρακα και βαριάς βιομηχανίας που στις αρχές του 2000 παρουσίασε αύξηση ανεργίας λόγω μετασχηματισμού του βιομηχανικού μείγματος

Η ανάγκη για επανακατάρτιση σε νέες δεξιότητες (χειριστές μηχανών CNC) οδήγησε στη δημιουργία προγράμματος επανακατάρτισης μέσω ΣΔΙΤ (Τσεχική κυβέρνηση, και γερμανικοί φορείς TCG & GQR¹)

Πρωτοβουλίες

Ίδρυση κέντρου επανακατάρτισης (χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ) και δημιουργία 3μηνου προγράμματος θεωρητικής και πρακτικής εκπαίδευσης CNC το 2005

Οι συμμετέχοντες που ολοκλήρωναν επιτυχώς το πρόγραμμα λάμβαναν αναγνωρισμένο κρατικό πιστοποιητικό κατάρτισης, ενώ είχαν πρόσβαση και σε συμβουλευτικές υπηρεσίες επαγγελματικού προσανατολισμού

Αποτελέσματα

- 👍 ~95% ήταν το ποσοστό επιτυχούς ολοκλήρωσης του προγράμματος από 175 συμμετέχοντες
- 👍 ~92% εξ αυτών που το ολοκλήρωσαν επιτυχώς δήλωσαν πως βρήκαν εργασία σε συναφές αντικείμενο
- 👍 Η επιτυχής διεξαγωγή του προγράμματος απέδειξε την αποδοτικότητα των ΣΔΙΤ σε θέματα επανακατάρτισης

Συμπεράσματα

Η δυνατότητα παρακολούθησης πρακτικών μαθημάτων σε συνδυασμό με τα θεωρητικά βοηθά στην καλύτερη κατανόηση της φύσης της εργασίας για τους συμμετέχοντες

Η συνεργασία με εκπαιδευτικούς φορείς με εμπειρία στην επανακατάρτιση συμβάλει στη δημιουργία αποτελεσματικότερων προγραμμάτων

Εσθονία: Εθνικό πρόγραμμα προώθησης δια βίου μάθησης και επανακατάρτισης ανθρώπινου δυναμικού

Γενικό πλαίσιο

Η εσθονική αγορά εργασίας χαρακτηριζόταν από αναντιστοιχία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας για ειδικευμένους εργαζόμενους

Οι άνεργοι είχαν συχνά ανεπαρκές προφίλ δεξιοτήτων σε σχέση με τις τρέχουσες ανάγκες της αγοράς εργασίας.

~27% (το 2014) του εργατικού δυναμικού της Εσθονίας (ηλικιακή ομάδα 25-64) είχε έως δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Πρωτοβουλίες

Κάλυψη εξόδων επανακατάρτισης (έως €2,500) ανέργων που αναζητούν αλλά δεν βρίσκουν εργασία λόγω έλλειψης συγκεκριμένων δεξιοτήτων

Συνεργασία με πανεπιστήμια και ιδιωτικά κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης

Ελευθερία επιλογής προγράμματος επανακατάρτισης κατά βούληση των συμμετεχόντων

Αποτελέσματα

👍 ~7,500 πρώην εργαζόμενοι (2014) παρακολούθησαν τα προγράμματα

👍 6 μήνες μετά την εκπαίδευση οι συμμετέχοντες παρουσίαζαν 12% υψηλότερο ποσοστό απασχόλησης

👎 Στην αρχή (2009-10) το πρόγραμμα ήταν διαθέσιμο κυρίως σε άτομα με προηγούμενη επαγγελματική εμπειρία ή τεχνική κατάρτιση κάτι που άλλαξε το 2011 για να συμπεριλάβει άτομα με πραγματική ανάγκη επανακατάρτισης

Συμπεράσματα

Έρευνες έδειξαν πως η συμμετοχή στο πρόγραμμα **επιδρά θετικά στη μελλοντική απασχόληση και εισόδημα των συμμετεχόντων**

Η δυνατότητα ελεύθερης επιλογής προγράμματος συμβάλλει στην αύξηση των συμμετεχόντων και **μειώνει το ποσοστό εγκατάλειψης (drop-out rate)**

Καναδάς: Περιφερειακό πρόγραμμα ταχείας αρωγής εργαζομένων σε περιπτώσεις μαζικών απολύσεων

Γενικό πλαίσιο

Από το 2007, η πολιτεία του Οντάριο στον Καναδά μέσω του προγράμματος RRTS¹ παρέχει γρήγορη κοινωνική μέριμνα σε περιπτώσεις μαζικών απολύσεων

Αναλόγως τη σοβαρότητα της κατάστασης, το RRTS ενεργοποιείται συνήθως πριν κάποια επιχείρηση προχωρήσει σε μειώσεις προσωπικού παρέχοντας ενημέρωση για διαθέσιμα προγράμματα επανακατάρτισης και συμβουλευτικές υπηρεσίες

Πρωτοβουλίες

Το πρόγραμμα RRTS:

- Παρέχει συμβουλευτική, ψυχολογική και οικονομική βοήθεια σε επηρεαζόμενους εργαζομένους
- Ενημερώνει για διαθέσιμες θέσεις εργασίας και προγράμματα επανακατάρτισης
- Ερευνά την αγορά εργασίας και εκτιμά τη ζήτηση για διαφορετικές επαγγελματικές δεξιότητες

Αποτελέσματα

- 👍 Εντός 15-30 ημερών από την ημερομηνία απόλυσης οι επηρεαζόμενοι εργαζόμενοι **μπορούν να έχουν πρόσβαση σε προσωποποιημένες υπηρεσίες υποστήριξης**
- 👍 Ταχύτερη κινητοποίηση άλλων δημοσίων και ιδιωτικών φορέων που εξασφαλίζει στους επηρεαζόμενους εργαζομένους επιπλέον επιδόματα και **στοχευμένη επαγγελματική υποστήριξη**

Συμπεράσματα

Η **ύπαρξη μηχανισμού κοινωνικής πρόνοιας** για την αντιμετώπιση μαζικών απολύσεων:

- Συμβάλει στην **αποδοτικότερη μέριμνα και απορρόφηση** των επηρεαζόμενων υπαλλήλων
- Αποτελεί ένα επιπλέον "δίκτυ ασφαλείας" **αυξάνοντας την τοπική ευημερία** σε περιόδους κρίσης

Αίγυπτος: Δημιουργία περιφερειακών εργατικών συνεταιρισμών ως μέσο επαγγελματικής υποστήριξης

Γενικό πλαίσιο

Η Βιομηχανία κλωστοϋφαντουργίας της Αιγύπτου το 2005 απασχολούσε 100,000 εργαζομένους αλλά ήταν ζημιογόνος

Στα πλαίσια του μετασχηματισμού που επήλθε, όσοι επηρεάστηκαν (~30,000) έλαβαν αποζημίωση και voucher για προγράμματα επανακατάρτισης, για τη συμμετοχή στα οποία χρειαζόταν είτε να καταθέσουν την αποζημίωση σε τράπεζα είτε να επενδύσουν σε κάποιο start-up

Πρωτοβουλίες

Το voucher επανακατάρτισης είχε τη δυνατότητα μεταβίβασης σε συγγενικό πρόσωπο του κατόχου

Δημιουργία 14 περιφερειακών εργατικών συνεταιρισμών με σκοπό την:

- Ενημέρωση για τα προγράμματα επανακατάρτισης
- Παροχή επαγγελματικών συμβουλών
- Καταβολή αποζημιώσεων

Η ΕΕ συγχρηματοδότησε τον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων με €80M

Αποτελέσματα

👍 ~6,300 πρώην εργαζόμενοι¹ συμμετείχαν στο πρόγραμμα την περίοδο 2006-09

- 👍 8 μήνες μετά τις μαζικές απολύσεις:
- 63% των εργαζομένων είχε βρει μόνιμη απασχόληση
 - ~20% είχε βρει μερική απασχόληση στον αγροτικό τομέα
 - 15% επέλεξαν να μη συνεχίσουν να εργάζονται²
 - Μόλις 1% συνέχιζε να ψάχνει για εργασία

Συμπεράσματα

Η **χρησιμοποίηση οπτικών βοηθημάτων συνέβαλε στην υιοθέτηση του προγράμματος** και **από εργαζόμενους χαμηλής εκπαιδευτικής κατάρτισης**

Η **προϋπόθεση της επένδυσης της αποζημίωσης συνέβαλε στη δημιουργία ενός παθητικού εισοδήματος** για τους εργαζομένους που επηρεάστηκαν

1. ~60% των vouchers χρησιμοποιήθηκαν από παιδιά των εργαζομένων που επηρεάστηκαν; 2. Κυρίως γυναίκες που επέλεξαν να ασχοληθούν με οικιακές εργασίες; Πηγή: Cornell University: Responding to Worker Displacement, Ανάλυση Ομάδας ΣΔΑΜ

ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΚΑΙΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ
ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ